

POGODBE V SEDANJI UREDBI BREZ VELJAVE

'NEUTRALNOST' NEMCIJE IN ITALIJE V CIVILNI VOJNI V ŠPANJI VEČ KOT PREVARA

Pretnja sovjetske Unije Mussoliniju in Hitlerju radi njune pomoči rebelom

Portugalska vlada v službi svetovne reakcije, da magnati špansko ljudstvo znova zaslužijo

TAKOJ od začetka španske civilne vojne je bilo jasno, da so na strani rebelov tri fašistične države: Italija, Nemčija in Portugalska, ki so nudile španskim fašističnim rebelom svojo pomoč z municijo in orožjem. Vsled tega, da se prepreči novo svetovno klanje, je francoski premier Blum predlagal, da se evropske vlade zavežejo za "neutralsni pakt" v španski civilni vojni.

Nad trideset držav se je pridružilo paktu, med njimi tudi Nemčija in Italija ter Portugalska, slednje pa le z raznimi pridržki. Med tem pa so fašistične države stalno zalagale španske rebelce z bojnim materialom, kar je končno rezultiralo s porazom na strani vladnih čet. Rebeli imajo na svoji strani izvežbane častnike in izvežbano armado ter vso pomoč od strani Nemčije, Italije in Portugalske, na drugi strani pa vladne čete ne dobivajo zunanje pomoči niti nimajo na razpolago izvežbane armade ne častnikov.

Dasi bi bilo povsem legalno, da bi evropske države pomagale španski vladi, so ji to pomoč enostavno odrekle s pomočjo neutralnosti. Toda ta "neutralsnost" je pristranska, dokler fašistne države zalagajo rebelce, ostale evropske demokratične države pa mirno gledajo kako rebelne armade zasledajo mesto za mestom in grozijo obstoju postavne vlade.

Kriza zadnje dni je postala tako resna, da se je končno zavzela ruska vlada potom svojega zunanjega ministra in zastopnika Litvinova, da se neutralsnost enostavno prekliče ali pa da morajo fašistične države takoj ustaviti svojo pomoč rebelom španske reakcije.

Španska vlada se pripravlja na dolgotrajno obleganje Madrida.

Kontrasti in razlike v 'najbogatejši deželi na svetu'

Hearstovo časopisje napada David Dubinskija, češ, da je komunizem, Resnica je, da je on bil doslej in je še danes kot predsednik unije International Ladies Garment Workers nasprotnik komunistov. Pripomožel je, da je bil marsikdo izmed njih izključen. Dubinskij je bil član soc. stranke. Danes je on Rooseveltov demokrat, navzilec temu pa ga reakcionarni tisk razglasi za komunistu — v veliko veselje — komunistov, kolikor jih je sploh v tej deželi.

Sedemletna igralka v filmih Shirley Temple prejema višjo plačo kakor pa marsikateri najboljši ravnatelj velikega podjetja v tej deželi. Ona je prejela prvo dekletce, da jo toži nekdo, ki je nekdo, za nad milijon dolarjev odškodnine. Vzlic svoji mladosti — sedem let — je prejela že nad dva milijona dolarjev plače v eni ali drugi obliki.

Odstotek samomorov v Los Angelesu je višji kot kjerkoli drugje v Zed. državah.

CHARLES POGORELEC

Je odšel dne 13. oktobra na agitacijsko potovanje za Proletarca, JSZ, Prosvetno matice in Ameriški družinski kolektor. Obiskal bo kolikor najbližje močje naših naselbin v državah New York, Pennsylvania, Ohio, in če bo prilika tudi par naselbin v West Virginiji. Sodrugi, somišljeniki in naročniki, sodelujte z njim v delu za pojačanje našega gibanja!

Ameriški fašisti čezdalje bolj drzni

Thomasovi shodi v Detroitu, v Penni in v drugih krajih

V Chicagu bo govoril Norman Thomas dne 16. oktobra. V Detroitu nastopi v ponedeljek 19. oktobra, v torek 20. oktobra zjutraj v Clevelandu in zvečer istega dne v Pittsburghu, Pa.

Razen v teh mestih nastopi Norman Thomas te dni na shodih svoje stranke v Wisconsinu, Iowi, Indiani, Missouriju in v nekaterih drugih. Thomas je neutegoma na potovanju in stori kolikor največ more za uspeh socialistične kampanje.

Finska federacija še vedno neodločena

Konvencija finske socialistične federacije v vzhodnih državah, ki se je vršila koncem septembra, je odobrila sklep eksekutive, za izstop iz socialistične stranke in sklenila, da sme poslati zastopnike na konferenco social-demokratske federacije in se pridružiti njeni stranki, ako se jo ustanovi. Ampak pozitivnega stališča še nima. Finska federacija je bila pred leti ena izmed najbolj ekstremističnih. Radikalci so iz nje večinoma izstopili. Sedanje vodstvo je naklonjeno stari gardi v New Yorku in New Leadru, kateri poroča, da je finska federacija klub odstopu nekaj malega napredovala v članstvu.

Joško Oven bo govoril v West Allisu

V nedeljo 18. oktobra bo govoril na shodu kluba JSZ v West Allisu Joško Oven in nastopili bodo tudi drugi govorniki. Shod se bo vršil v Labor Hall.

Kadar ste v pomenkih s prijatelji in znanci, omenite jim Proletarca, kajti tudi to je agitacija zanj.

gli spoznati. Vdove so vložile tožbo za odškodnino, toda ne za milijon dolarjev vsaka, ampak le za nekaj tisočakov. Prejkone bodo pravdo dobile in vsaka toliko, da bo za advokate, ki so jih najele.

Člani ameriške delavske federacije se prerekajo o vprašanju forme delavske unije. Ali naj bo industrialna, ali strokovna? Eksekutiva je za stare oblike. V nji so člani zelo zastarelih idej. Socialiste pri delavski federaciji niso hoteli poslušati. Ako bi jih, bi bilo vse drugače v tej deželi.

Diktatorji zahtevajo vedno več "požrtvovalnosti"

tega še bolj znižal, kakor Francija svoj frank. Sledile so druge dežele. V mednarodni trgovini so te spremembe v valutni povzročile nekaterim milijonske izgube, ampak v splošnem imajo namen koristiti uvoznemu in izvoznemu prometu.

Mussolini ne smatra, da bo "stabilizacija" valute koristila Italiji. Oziroma njemu. Kajti italijanski delavci so plačani toliko nizko, da bi bila nadaljnja znižanja mezde nevarna il duceju.

GROZOTE VOJNE

Na sliki je deklica, ki je v sedanji civilni vojni v Španiji izgubila očeta, mater in dom.

Shod dveh klubov J. S. Z. v Detroitu dobro uspel

Velika udeležba. — Družabnost med naprednimi Slovenci v Detroitu dobro ohranjena

Kampanjski shod klubov št. 114 in 115 JSZ ter njunega mladinskega odseka, ki se je vršil v Detroitu v Slov. nar. domu prošle soboto, je dobro uspel. Aranžma zanj je bila prvovrstna, kar je svojstvo detroitskih sodrugov in sodružic.

Dvorana je bila polna navzlic slabemu vremenu. Shodu je predsedoval Anton Jurca. Slovenski govornik je bil Frank Zaitz, urednik Proletarca. Nekaj besed je spregovoril tudi Peter Benedict, socialistični kandidat za okrajnega blagajnika, in sodružica Knez, ki kandidira v legislaturo. V angleščini sta nastopila istotako s kratkimi govori sodruga King in Fisher. F. Zaitz je govoril uro in 20 minut. Na shodu je bil ves čas vzoren red in vsi udeleženci so govornikom pazno sledili.

Detroitska kluba se pripravljata to sezono na par velikih kulturnih prireditev, o katerih je bilo deloma že oznanjeno.

V agitaciji za oglave v kolektor so naši Detroitčani letos tudi izborni uspeli. Podrobnosti o tej agitaciji so navedene ob časa do časa v Glasovih iz našega gibanja.

V petek večer — dan pred shodom — se je vršila v Slov. nar. domu seja članstva JSZ, na kateri smo razmotrivali, kako ojačati naš pokret. Tudi ta seja je bila zelo konstruktivna. Volilna kampanja v Detroitu je jako živahna in socialisti se nadejajo precejšnjega števila glasov.

(Več o Detroitu v prihodnji številki.)

J. L. Lewis — komunist

Coughlinov in Townsendov politični tovariš v mojsterskem demagogiranju Rev. Smith iz Louisiane pravi, da je John L. Lewis sulica preteče komunistične diktature v Zed. država, ki se bo zapičila vanje, če se je pravočasno ne prestrže in vrže v peč.

Naročite knjige iz Proletarčeve knjigarne.

Mussolini je dejal nedavno: "Plačajte za vse, kar boste pojedli, popili in onesnažili!"

Dobro bi bilo, da se bi pričela ravnati po takem pravilu Ameriška legija. Nima pravice. Ampak si jo lahko pribori.

PRIPRAVE REAKCIJE ZA ZADUŠITEV VSAKEGA NAPREDNEGA GIBANJA

"Skrivna zveza" šteje baje že nad pol milijona članov, med njimi tudi važne vladne nameščence

V LADNI agentje so v New Yorku zadnje dni prišli na sled močni fašistični tajni organizaciji, ki ima vojaški značaj, za svoj glavni cilj pa strmoglavljenje ameriške demokracije ter uničenje vseh liberalnih in radikalnih organizacij. Tako poroča časopisna agencija United Press.

Ta tajna organizacija, ki se radj lepšega imenuje "Veterans' Reserve Corps of 830.000 Men," je sedaj pod vladno preiskavo. Dva njena glavna voditelja sta vladna nameščence, torej osebi, ki imata dober vpogled in stike v vlado. V bistvu se ta organizacija prav nič ne razlikuje od ostalih fašističnih organizacij v Evropi. Tudi ta ima v svojih pravilih točko o narodnem amerikanizmu pa proti rdečkarstvu.

Oba voditelja, ki sta imela vladne službe, sta bila odslovljena. Eden, Hubert W. Eldred, je bil uposlen v zveznem zakladniškem oddelku v Washingtonu in je bil bivši oficir narodne garde. Odslovil ga je Thomas J. Forde, državni načelnik na obtožbo, da je "rekrutiral člane v svojo organizacijo iz svoje pisarne PWA v finančnem oddelku." Dalje je bil suspendiran oziroma odslovljen tudi William L. Mator, nadzornik projektov WPA v Manhattanu, ker so pri njem baje dobili gotove listine, ki so jasno pričale, da je vodil organizacijske aktivnosti omenjene tajne organizacije med svojim uradnim delom. Mator je obenem polkovnik armade Združenih držav pri infanterijski rezervi.

Na listi voditeljev teh "veteranov" je tudi več drugih prominentnih imen, med katerimi so častniki in pa finančniki. Kakor se je doznalo, je ta tajna organizacija šele štiri tedne stara. Na dan je prišla ta stvar šele potem, ko so ti "veterani", pod krinko WPA, objavili v nekem listu vabilo na sejo, katera je bila sklicana z namenom, da se podvzamejo koraki v navalu "proti rdečkarjem". Eldred je izjavil, da "naraščajoči vpliv židov in rdečkarjev čedalje bolj postavlja deželo v nevarnost."

Po odslovlitvi je omenjeni voditelj novopečenih fašistov pokazal več skrbi za usodo svoje fašistične organizacije kakor pa za izgubo svojega dela. Kljub temu pa je zanikal, da bi bil namen njihove organizacije protizidovski ali protidelavski. "Naša organizacija," je dejal Eldred, "je dejal Eldred, "je ameriška in ima 55.000 rezervnih častnikov v svoji sredi in ti častniki se trenirajo pri pisalnih mizah."

(Nadaljevanje na 4. strani.)

SLEPARSTVO NA RAČUN IVANA CANKARJA

Ameriška Domovina z dne 10. oktobra vpije s senzacionalnim naslovom preko cele prve strani, da je bila soha Ivana Cankarja, poslana iz Ljubljane v Cleveland, da se jo postavi v jugoslovanskem "kulturnem vrtu", ukradena. Bila je shranjena v mestni cvetličarni. Dognali so šele sedaj, da je bila "ukradena že pred meseci..."

Ako bi se Ivan Cankar, tisti IVAN CANKAR, ki je bil bojevnik za SOCIALISTIČNE ideale, zagovornik PONIZANIH in RAZZALJENIH, danes zbudil, bi KRIKNIL, napisal novo žgočo satiro in od tuge znova umrl!

Dve grupi se prerekata radi njega. Ne zaradi njegovih NACEL! Ne zaradi socialistične filozofije. Ampak zgolj zaradi imena IVAN CANKAR. Ne ena ne druga ni storila NICESAR izdatnega, da se bi razpečalo med LJUDSTVO knjige, ki jih je spisal IVAN CANKAR. Na eni strani so sovražniki vsega, kar je oznanjal Ivan Cankar. Na drugi strani so večinoma ljudje, ki smatrajo, da so napredni edino zato, ker "k maši ne hodijo". Stara fariska in protifariska gonja se v SMRTNIH KRČIH znova ponavlja, ne da bi koristila komurkoli, pač pa pomeni le IZ-BEGAVANJE načelom. Klerikalci se hočejo predstaviti za naprednjake, in zato so za Cankarjevo SOHO — ne za duševnost Ivana Cankarja! Njegov kip naj bo na podstavku v "kulturnem" vrtu in vse bo dobro.

"Nasprotniki" klerikalcem nočejo dati tega kredita, pa so baje soho "ukradli" in tako se je dogodil "nazaslišen narodni škandal".

DELAVCI, ki ste res NAPREDNI in RAZREDNO ZAVEDNI, pomnite, da bi CANKAR to početje obsodil, kakor ga je v sličnih pojava obsodil, dokler je bil ŽIV, dokler je bil CANKAR, kakršnega so napadali tisti, ki so hodili k maši, in taki "naprednjaki", ki so smatrali, da so napredni in liberalni zato, ker ne hodijo k maši, ali pa k večjemu le dvakrat v letu. IVAN CANKAR je bil največji in najenergičnejši glasnik ponizanih in razzaljenih tedaj, ko je bil v socialističnem udeležtvovanju NAJDELAVNEJSI.

Tega Ivana Cankarja ignorirata vsaka po svoje obe skupini, katera sta v ospredju tega neumnega prerekanja v "metropoli". Ne ena ne druga ni NIKOLI širila njegovih knjig, razen SOCIALISTIČNA. Za nas je Cankar velik kot SOCIALNI MISLEC, to je tisti Cankar, ki je PROPAGIRAL, agitiral in se boril za SOCIALISTIČNO UREDBO DRUŽBE! V sedanjem "kulturnem-boju" pa takega Cankarja ne naglašajo ne ena ne druga "sporna" skupina, kar si naj zavedni slovenski delavci zapomnijo!

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdava Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE.

NAROCNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.50; za četrt leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za pričetek v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor..... Frank Zaitz.
Business Manager..... Charles Pogorelec.
Assistant Business Manager..... John Rak Jr.

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864.

EUGENE V. DEBS

Ime Eugene V. Debs je v ameriški zgodovini neizbrisljivo. Nihče izmed delavskih voditeljev v tej deželi ni bil deležen tolikega zaupanja, kakor ravno Eugene V. Debs.

Dne 20. oktobra bo minilo 10 let, od kar je ta veliki socialistični agitator in mislec umrl. Neglede, kako se bo razvijalo socialistično gibanje v bodoče, Eugene V. Debs ima v njemu poglavje, ki znači samo po sebi — zaradi Debsovega dela — najsjajnejši list v zgodovini ameriškega delavskega gibanja, bodisi na strokovnem ali političnem polju.

Slava Debsu in njegovemu delu, ki ga je dal delavskemu pokretu!

Kdo je kdo, čemu in zakaj?

V sedanjem kampanjskem metežu je težko ugotoviti, kdo je kdo in kaj kdo zastopa. Vsi, ki se potegujejo za službe na tiketu demokratske ali republikanske stranke, obljubljajo to in ono, ali pa vsaj kritizirajo vse, kar jim pride na misel. Dogodilo se je, da so v tej volilni kampanji proglasili demokratsko stranko ne samo za "delavsko", ampak celo za "komunistično". Mnogi republikanski dnevniki se trudijo dokazati, da je to boj med ameriški "ustanovami" in "komunizmom". Tako so proglasili za komuniste tudi biste kandidate, ki so demokrati, samo zato, ker so jih indorsirali unjski voditelji za "delavske prijatelje". Med njimi sta predvsem predsednik Roosevelt in newyorški governor Lehman. Oba sta demokrata. Oba zagovarjata "new deal". Oba sta zoper "fašizem" in za "amerikanizem".

Vse to je delavcem všeč, kajti v teh časih so jim tudi "delavski prijatelji" dobro došli. Baš kadar se gre za prijateljstvo, pa je prilika, da se preiskušajo karakterji.

Italijanski diktator Mussolini ni agresiven samo na polju militarizma, ampak tudi v diplomaciji. Radi tega svojstva si je ustvaril "respekt" v Evropi. Pa tudi v Zed. državah.

Mussolini je že mnogokrat izjavil, da se mora vsa Italija usoglasiti z ambicijami vlade. V tem pravcu njegova vlada deluje in s tega stališča provocira in izziva.

Mnogi v inozemstvu smatrajo, da je za zdaj tudi za demokratske dežele čisto vsaceno, ali jih vladajo vročekrvneži, ki so v ospredju vsakovrstnega businessa, ali pa zmerni radikalci. Srednjemu sloju sploh ni za proletarsko revolucijo. Vse, kar želi, je prilična mera blagostanja, red in mir. Tudi delavci so v splošnem zadovoljni, če imajo delo v kolikaj vzdržnih okoliščinah.

Vendar pa je danes že mnogo takih delavcev, ki tudi v "prosperiteti" niso kar tjavendan zadovoljni.

Delavci v New Yorku na primer podpirajo v kampanji za ponovno izvolitev governorja Lehmana. On je demokrat. Indorsirala ga je tudi "stara grada", ki je prošlo pomlad odstopila v boju za "militantni" od socialistične stranke in je danes v Rooseveltovem taboru. So pa v New Yorku tudi taki socialisti, ki hočejo vedeti, kdo je kdo in to brez oklevanja tudi vprašujejo. Italijanski delavci so tega governorja Lehmana nedavno urgirali, da se naj nikar ne udeleži Kolumbove slavnosti, češ, da jo aranžirajo fašisti v prid italijanskega fašizma. "Delavski prijatelj" Lehman je odgovoril, da so njemu vsi državljani enaki in v obiskih med njimi ne dela razlike.

Italijanski socialistično glasilo La Stampa Libera, ki je zmerno urejevani list, (izhaja v inozemstvu), je Lehmanovo stališče obsodil v angleškem članku na prvi strani. Ampak New Leader, glasilo stare garde, o tem molči. Morda se oglasi pozneje. Morda. Za zdaj še vedno oglasa Lehmana in Roosevelta.

Diktatorji proti diktatorjem

Najmočnejša ambicionistična lastnost vseh diktatorjev je, da ne trpe poleg sebe drugega diktatorja v območju svoje države. Zadnji teden je avstrijski diktatorček Sušnik dekretiral razpust vseh privatnih fašističnih armad baš v momentu, ko sta se pripravila njemu podrejena diktatorčka major Emil Fey in knez Starhemberg za oblast hajmvera, privatne fašistične armade v Avstriji. Za dva ali več diktatorjev je v eni državi ali državi pre malo prostora. Sušnik ju je sumarično likvidiral, pa mirna Bosna.

Proti kompanijskim unijam

Zadnje čase se opaža močan odpor med jeklarskimi delavci proti kompanijskim unijam. Ta pojav je posebno močan v Pittsburghu. V tovarnah znane Carnegie-Illinois Steel korporacije so zastopniki kompanijskih unij zahtevali od kompanije, naj dovoli voktve, da bodo delavci sami odločili, kdo naj jih zastopa pri kolektivnih pogajanjih: kompanijske ali delavske unije. Jeklarske korporacije so napele vse sile, da ohranijo svojo dominacijo nad kompanijskimi unijami.

Kooperativna liga za unije

Northern States Cooperative liga je na svojem rednem zborovanju v Minneapolisu, Minn., priporočila svojim članom, naj kupujejo unijsko blago, da se podkrepijo vezi med zadrugarji in unionisti.

DRŽAVNA POLICIJA RAZGANJA STAVKARJE V READINGU

Stavko svojih delavcev skuša Berkshire Knitting kompanija stroti s škebi. Dobil je iz New Yorka in drugih krajev. Ko so delavci demonstrirali pred tovarno proti škebom, jih je napadla državna policija. Okrog petdeset stavkarjev so policaji zbili na tla. Mnogo je bilo aretiranih.

SEDANJE STANJE POLITIČNIH STRANK NA ŠVEDSKEM

Kot je bilo v tem listu že poročano, so socialistični glasovi in mandati na švedskem pri parlamentarnih volitvah dne 20. septembra presenetljivo narasli. Sedanje stanje švedskih političnih strank in število poslancev, ki jih imajo v parlamentu, je sledeče (številke v oklepajih pomenijo število mandatov v prejšnji zbornici):

Sociálni demokrati 112 (102)

neodv. socialisti 6 (6)

komunisti 5 (2)

konzervativci 44 (58)

agrarci 36 (36)

ljudska stranka 27 (24)

230

Izid volitev, ki so prinesle ogromno zmago švedski socialistični demokraciji tudi kaže, da odgovarja prirastek volilcev od zadnjih parlamentarnih volitev, porastu socialno demokratskih glasov. To je zlasti važno z ozirom na dejstvo, da na Švedskem volijo tudi žene, ki sa kakor skoro povsod, kjer je to mogoče, odločile v prid socialistični demokraciji.

Švedska socialna demokracija je izvajala pri parlamentarnih volitvah dne 20. septembra eno svojih najpomembnejših zmag.

Švedsko ljudstvo je izreklo stranki svoje zaupanje, ki si ga je pridobila v dobi skoro štiri-letnega, z malim presledkom nepretrganega vladanja.

Ko je pred par meseci, navezana na podporo kmečke stranke, ki se je v odločilnem trenutku izneverila, socialno demokratska vlada odstopila, je zavladalo v reakcionarnih krogih na švedskem, pa tudi v inozemstvu neko tiho zadovoljstvo.

Švedska socialno demokratska vlada je padla na vprašanje obožljivcev. Vprašanje so sprožile meščanske stranke, ki so zahtevale, da votira vlada v ta namen 50 milijonov švedskih kron. Vlada se temu predlogu ni hotela upirati, toda stala je dodatno zahteva, da se potrebna sredstva preskrbe z obdavčitvijo velikih premoženj, ob enem pa, da se najde-

jo tudi nova sredstva za zvišanje starostnih rent. Kajti, tako je argumentirala vlada, preskrba starih in s tem preskrba dela mladim, je najmanj tako važno vprašanje za varnost državnih mej, kot obožljivcev. Meščanske stranke, gluhe za te argumente, so odklonile vladine zahteve in vlada se je poslovlila, da se danes, po nekaj par mesecih odmora, zopet pojavi na površju, močnejša kot kdajkoli poprej.

Ljudstvo ni pozabilo zaslug švedske socialne demokracije v preteklih letih, njene akcije za starostno preskrbo državljanov njenih uspehov v boju proti brezposelnosti, ki je danes na švedskem skoro nepoznana. Kolikor niso že ti uspehi sami zadostovali, da si socialistična demokracija pridobi ponovno zaupanje mas, je k temu pripomogel še zlasti njen novi volilni program, katerega vodilna misel je: dvigniti kupno moč širokih ljudskih množic, obenem pa ukreniti vse potrebno za obrambo pred morebitnim novim pojavom krize.

Veličastna zmaga švedske socialne demokracije je tem pomembnejša, ker je izvajavana v času, ko se vsepovsod javljajo proroki črnega in rjavega fašizma ter reakcionarni vseh barv oznanjajoč propad mednarodnega socializma. Kot je zasmeh nemškemu fašizmu je švedsko ljudstvo, ki je najčistejši predstavnik tkzv. nordijske rase ponovno odklonilo fašizem, ki naj bi bil, po mnenju Hitlerja, odlika te rase.

Da bo razočaranje v taboru reakcije še večje, so volitve na švedskem prinesle socialistično večino v parlamentu. Kajti od 230 mandatov jih pripada 118 socialistični demokraciji in neodvisnim socialistom.

Švedsko ljudstvo se je izreklo za socializem; švedska je rdeča!

Socialistično delovno ljudstvo vseh dežel čestita švedski socialistični demokraciji k njeni imponantni zmagi, ki ga utrjuje v prepričanju, da bo kljub vsem oviram, zmagal socializem vsepovsod!

Vinska trgatve

Strabane, Pa. — "Točka v korist kluba" je na dnevnem redu, je oznanil predsedujoči sodrug na seji kluba št. 118 JSZ. Podpisani je sugestiral, da bi priredili plesno zabavo. Drugi je predlagal vinsko trgatve in zmagal. Imeli jo bomo v soboto 17. oktobra.

Skupina, ki jo reprezentira ta klub, je vredna naklonjenosti. Naši rekordi so čisti. Vsa gmotna sredstva, ki smo jih imeli na razpolago, smo porabili edino za delavcem koristne stvari. Zato pričakujemo, da nas rojaki na naši prireditvi obilno posetijo in se zabavajo z nami. Veselja bo obilo — tako jim bo dana prilika, da za hip pozabijo na vsakdanje skrbi. Igral nam bo naš znani muzikant John Ludvik. Torej na svidenje! — John Terčelj.

Social-demokrati sklicujejo konferenco

Newyorška socialdemokratska federacija (stara garda, ki je odstopila iz soc. stranke) sklicuje konferenco vseh starogardističnih skupin v posameznih državah, ki se bo vršila v Newarku, N. J., dne 27. novembra. Tajnik federacije Julius Gerber je odstopil in na njegovo mesto je bil začasno imenovan James Oneal. Gerber je bil edini vodilni starogardist, ki je protestiral proti predlogu, da bi stara garda podpirala Roosevelta. Na priški Waldmana in njegove skupine se je končno udal tudi on, odgovornost za kampanjo pod okriljem stare garde v prid demokratskih kandidatov pa on ni hotel prevzeti.

Ljudje, ki se ne strinjajo z nami

Detroit, Mich. — Človek večkrat naleti na prijatelje in znanee, ki se strinjajo s socialističnimi nazori, ki obsojajo sedanji sistem, toda naši organizaciji se nočejo pridružiti. Nekateri sugestirajo "vse pobiti, drugače ne bomo nič dosegli," drugi pa menijo, da če bomo mogli kaj pokazati, tedaj bodo tudi oni pristopili v našo stranko.

Ljudje nikakor ne zapopadejo, da predno morejo kaj doseči v svojo korist, se morajo organizirati, ne pa čakati, da bo kdo drugi kaj storil zanje. Če bi delavci vsaj pomislili, kako mogoče so organizirani in strjeni skupaj tirani in izkoriščevalci vseh vrst, pa ne bi govorili kar tjavendan o svojem gibanju. Če bodo delavci le zatrjevali — "jaz sem socialist" po mišljenju in ako bi bili vsi taki, kot jaz, pa bi bilo drugače," ne bo drugače, ker opravičujejo svojo neaktivnost z izgovori, izkoriščevalci pa so aktivni in organizirani.

Sovražniki delavstva se ne boje nobene stvari bolj kakor DELAVSKE ORGANIZACIJE. Dokler jim bo mogoče držati delovno ljudstvo v nevednosti in iz delavske organizacije, se ni izkoriščevalnemu sloju ničesar bati. Magnati vedo, da delavci vse ustvarjajo in da bi brez delavcev ne mogli zgraditi bogastev. Ampak delavci čestokrat ne razumejo te resnice. Davi jih neznanje, milijoni živje v revščini, večinoma berejo te kapitalistične liste, ali pa nič, v organizaciji, ki je zanje ustanovljena, pa nikakor nočejo. Vsega tega jamranja ne bi bilo treba, če se bi delavci zavedali svoje moči.

Tako pa se boje strahov, kakršnih ni, in špijonov, ki so resničen strah. Kako zlahka kompanije ustrahujejo delavce! Imajo jih za podložnike in delavci so res podložniki — v večnem strahu, da izgube pravico do podložništva in bi morali na relief. Delodajalci poznajo slabosti svojih delavcev.

NAŠ PRECINKTNI "POLITIKANT" PRAVI:

Verjamem, da imate dober program. Ampak vi ga ne boste sami nikoli izvedli. Ste prešibki! Zato smo, kar je dobroga, prevzeli od vas. In glejte, mi smo dali ljudem iz vašega programa že veliko koristnega. Vi pa le vpijete, da samo vi in vi... Tudi mi smo nekaj! Mi smo vse, kajti MI ronamo to kontro, bajjali!

Strašijo jih, odslavljajo jih, varajo jih s takozvanimi prednostnimi privilegiji itd.

Volltve so pred pragom. Koga bodo delavci izvolili? Ali kandidate svojega razreda, ali tiste, ki so jim jih nominirali delodajalci? Ali bodo glasovali za sistem, v katerem ne bo več vzrokov za krize, ali pa za sistem, kakršen je sedanji, v katerem so krize perijodičen pojav.

Ako si hočemo zboljšati položaj, ni druge poti, kakor da si rečemo: S kapitalističnimi strankami ni nič. Moramo se združiti v svoji stranki, v svojih postojankah. S to svojo organizacijo močjo bi izvršili preobrat, za katerega ne bi bilo treba prelivanja krvi, ker bi ga dosegli z mirnimi sredstvi — moč organizacije bi zadostovala.

Sodrug in somišljeniki, dajmo vsi agitirati, da bodo delavci na prihodnji volilni dan v novembru glasovali [X] za socialistične kandidate in nikogar drugega. — Anton Jurca.

Prepovedano štivo

V Atlanti, Georgija, je policija nedavno aretirala osemnajst oseb, ker so imeli pri sebi "radikalno literaturo" (komunistične ali pa socialistične letake).

Vprašanje socialnega zavarovanja v tej deželi še zmerom v povojih

Izmed vseh demokratskih in industrialnih dežel na svetu imajo Zed. države za delavce najslabši zavarovalniški sistem.

Socialistična stranka je bila dolgo let edina organizacija, ki se je borila za socialno zavarovanje. A. F. of L. do te krize ni smatrala vprašanje važnim, a v sedanji depresiji so spoznale unije in mnoge podporne organizacije, da je to problem, pred katerim se ne izplača mižati.

Priznala ga je tudi Rooseveltova administracija, ki je kongresu predložila poseben zakonski osnutek za zavarovalniško zaščito. Zakon je v besedah mikaven, ampak v praksi se ni obnesel in se ne more s takimi določbami.

Vsekakor pa je pridobitev že to, da je zvezni kongres prvič v zgodovini dežele priznal, da je problem socialnega zavarovanja na pragu in se mu ni mogoče ogniti.

FLIS skuša seznaniti ameriško ljudstvo tudi s tem vprašanjem in sledeče je njegov članek, ki tolmači zakon "socialne varnosti" s svoje strani.

PRVO LETO SOCIALNE VARNOSTI V ZED. DRŽAVAH

Minulo je leto dni, odkar je kongres s pretežno večino v obeh zbornicah sprejel zakon o socialni varnosti, takozvani Social Security Act. Predno je bil ta zakon sprejet, je poseben odbor "za socialno varnost", v katerem so sodelovali ekonomisti in voditelji biznisa in delavstva, preueval 6 dolgih mesecev to polje socialnih potreb. Načrt, ki je bil končno vzakojen, odseva, kar je ta odbor našel. Določal je uvedbo vsenarodnega sistema zaščite proti večjim rizikom modernega industrialnega življenja. Vključen je bil načrt zavarovanja proti nezaposelnosti, ki je poedinim državam prepušal odgovornost za vzakojenje in upravljanje njihovih lastnih zakonov o odškodninah za slučaj nezaposelnosti. Določal je federalno upravljani sistem starostnih pokojnin, ki zasigura delavcem neka sredstva za vzdrževanje v zadnjih letih življenja. Pooblašal je podporo državam za javno pomoč potrebnim starcem, potrebnim slepcem in odvisnim otrokom in za razne dobrodelne svrhe; razširjanje javnozdravstvenih ustanov, razvoj rehabilitacije za druge poklice, zdravstveno oskrbo mater in detet itd. Kaki so uspehi prvega leta socialne varnosti pod novim zakonom?

Zakoni za zavarovanje pro-

AGITATORJI NA DELU

Izkaz naročnin, ki so jih poslali agitatorji "Proletarca".

Vse naročnine, ki jih pošljejo zastopniki in drugi agitatorji Proletarca, so itete na bazi polletnih naročin. Namreč agitator, ki pošlje eno letoletno, je zabeležen v tem seznamu s dvema polletnima.

VII. IZKAZ

- Ant. Jankovich, Cleveland, O. 22
- Anton Zornik, Herminie, Pa. 18½
- John Zornik, Detroit, Mich. 14
- Frances Zakovick, N. Chicago, Ill. 10
- Frank Stih, Sheboygan, Wis. 9
- Joseph Snoy, Bridgeport, O. 6½
- Vinc. Pughlj, West Allis, Wis. 5
- Chas. Pogorelec, Chicago, Ill. 6
- Leon Alper, Milwaukee, Wis. 4
- Frank Zaitz, Chicago, Ill. 4
- Leo Bregar, Akron, O. 4
- Joseph Zorko, W. Newton, Pa. 4
- John Tancek, Girard, O. 4
- Frank Benchina, Chicago, Ill. 3
- Frank Boltezar, Pueblo, Colo. 3
- Tony Zupančič, Point Marion, Pa. 2
- Marko Tekautz, Canonsburg, Pa. 2
- Joseph Cvelbar, Sharon, Pa. 3
- Joseph Oblak, Chicago, Ill. 2
- Frank Bizjak, Chicago, Ill. 2
- Frank Martinjak, La Salle, Ill. 2
- Rudolph Fradel, Yukon, Pa. 1
- John Rak, Chicago, Ill. 1
- Joseph Ovca, Springfield, Ill. ½

Skupaj v tem izkazu (4 tedne) 132½ polletnih naročin. Prejani izkaz (4 tedne) 85½.

ti nezaposlenosti so v veljavi že v trinajstih državah in distriktu Columbia, kar zapopada približno osem milijonov delavcev. Federalno odobreni sistem starostnih pokojnin so bili že uvedeni v 36 državah, kakor tudi v distriktu Columbia in teritoriju Hawaii. Odobreni načrti za odvisne otroke so veljavi v 21 državah in odobreni načrti za pomoč slepcem se izvajajo že v 20 državah. Vsi ti načrti javnih podpor so že prinesli pomoč skoraj milijonu potrebnih starcev, potrebnih slepcev in odvisnih otrok. Prispevek federalne vlade je znašal več kot 48 milijonov dolarjev; skupni trošek je seveda veliko večji, kajti federalni prispevek ima v sklopnem pogoj, da države prispevajo svoj delež.

Mnogo dodatnih držav bo uživalo koristi socialno-varnostnega zakona, čim njihove legislature sprejmejo svoj zakon za zavarovanje proti nezaposelnosti in dovolijo potrebne zneske za razne socialne oskrbe. Posebno zanimivo je delovanje na polju poklicne rehabilitacije: 45 držav ima sedaj take programe in razširja svojo oskrbo na tem polju s pomočjo federalnih prispevkov.

Social Security Act odpravlja gospodarske zapreke proti vzakojitvi postav za zavarovanje proti nezaposelnosti s tem, da se v vseh Združ. državah pobira enak davek na skupno svoto plačanih mezd, kateri davek r orajo plačati vsi delodajalci v glavnih industrijskih in trgovskih strokah, ki zaposlujejo osem ali več delavcev. Ta davek znaša en odstotek izplačanih mezd v letu 1936, dva odstotka v l. 1937 in tri odstotke v l. 1938 in naprej. Na tak način postane odškodovanje v slučaju nezaposelnosti gospodarsko mogoče za vsako državo v Uniji. Zanimivo je poudarjati, da zavarovanje v slučaju nezaposelnosti je bilo sprejeto z odobrenjem obeh večjih političnih strank.

Na drugi strani so nekateri kritizirali oni del zakona, ki se bavi s starostnimi pokojninami, kot "nepraktičen" in "birokratičen". Ta del zakona stopi v veljavo l. 1937. Potrebno bo voditi sezname vseh 26-000,000 nameščencev, ki bodo kvalificirani za pokojnine, in število rekordov utegne doseči 35 do 40 milijonov. Bržkone vsak delavec, ki dobiwa mezdo, bo dobival primerno karto, v kateri bo zaznamovana številka njegovega računa, ravno kot so številke za hranilne vloge ali zavarovalniške police.

FLIS.

A. SERAFIMOVIČ:

ŽELEZNA REKA

ROMAN IZ CIVILNE VOJNE V SOVJETSKI RUSIJI

Prevel iz ruščine za "Proletarca" ANGELO CERKVENIK

(Nadaljevanje.)

...plivalo. Človeku se je zazdelo, da stojijo po vsej plošči iz zraka lijočih voda nepremično, da stojijo prav tako nepremično koleno, ki so pravkar dvignili nogo ter hoteli stopiti naprej, da se ljudje sploh ne gibljejo, marveč stojijo nalik okamenelim postavam, da razišajo v temo z odprtimi usti, ki so hotela krikniti, zajokati, da so negibne tudi ročice strokov, dvigajoče se iz premočenih blazin. V modrih švigajočih krilih se je vse videlo, kakor da je osteklenelo.

To sinje mrtvaško bobnenje bliska in groma je trajalo vso noč.

V trenutkih, ko je sinje šviganje ponehalo, je pošastno žrelo noči vse požrlo. Kakor da se rušijo gore! Iz globine noči je vstajalo bobnenje, ki se je človeku zdelo preorjaško, da bi se bilo dalo spet v meje brezmejne noči, bobnenje, ki se je razdružilo na do neke ploskve, ki se je valilo na vse strani, raslo ter polnilo nevidne globeli in razpoke. Ljudje so oglušeli, otroci so ležali, kakor da so umrli.

Sredi deročih rek, nenehoma švigajočih bliskov, venomer naraščajoče grmljave se je vsa kolona ustavila. Ustavile so se čete, municijski vozovi, begunci, vozila... Poslednji ostanki moči so bili izčrpani. Podivjana noč, ki je bila brezkončna, je podrla vse, kar je prišlo pod njen valjar.

Zjutraj pa zopet — bleščeče sonce! Zrak je bil prozoren, človek bi rekel, skoraj umit, gore lahke, kakor da so iz papirja. Samo ljudje so bili črni, skrčeni, imeli so upadle oči. Z nadčloveškim naporom so pomagali konjem, ki so imeli koščene, s kožo prevlečene glave... Rebra jim je človek lahko kar preštel. Koša jim je bila izprava, da se je kar svetila.

Kožu so sporočili: "Sodrug poveljnik, trije vozovi so se z ljudmi vred prekucnili v prepad; na en municijski voz je padla skala ter ga je zmčala. Dvoje ljudi je ubila strela. Dva vojaka iz tretje čete sta izginila. Na tucate konj je poginilo; po vsej cesti so posejani."

Kožuh, ki je zrl na čisto, izprano cesto, na mrko dvigajoče se skale, je odgovoril:

"Danes ne bomo tabornili, korakati moramo nepretrgoma dalje, podnevi in ponoči."

"Konji ne bodo tega prenesli, sodrug Kožu! Nimito ne šopa sena več. V gozdovih imo jih krmili vsaj z listjem, tukaj sredi te skalnate, gole puščave pa..."

Kožuh je nekoliko hipov pomolčal, potem pa je odredil:

"Korakali bomo nepretrgoma dalje. Če ostanemo tukaj, nam bodo vsi konji poginili. Napišite povelje!"

Prekrasen gorski zrak! S kakšnim veseljem bi ga človek srkal! Desetisoči korakajočih pa ne mislijo na gorski zrak, marveč stopajo s povešenimi glavami ob vozovih mimo pobočij in molčijo... Konjiki peljejo svoje konje za uzde...

Gole stene se dvigajo kvišku. V ozkih razpokah je temno. Prepadi brez dna prežijo na plen. V ozke globeli se zajedajo megleni sopari.

Skrpanje voz, peketanje konj, rožljanje železja polni temne razpoke, grape, globeli, skalovje. Vsi zvoiki tisočkratno odmevajo, naraščajo, se orijo. Vsi molčijo in korakajo. Če bi kdo obupno kriknil, bi se njegov krik v tem brezmejnem trušču potopil.

Otroci ne jočejo več; niti kruha ne prosijo več. Njihove pobledele glavice se med blazinami slabotno zibljejo. Matere jih več ne tolažijo, ne objemajo, ne dojiyo več... Onemele stopajo ob vozovih, blodno zrejo nekam naprej, strmijo v brezkončne cestne vijuge, ki se dvigajo tako visoko, da se dotikajo oblakov. Nihče več ne joče...

Kadarkoli se začne kakšen konj ustavljati, objame vso živo okolico nepremagljivo, divja strahota. Kakor obsedeni primajo vsi za kolosa in porivajo voz, upirajoč se z rameni obenj, bičajo v divjem obupu žival in nečloveško kričijo. Vse njihovo napenjanje, ves njihov smrtni obup se potopi v tisočevratnem trušču pomikajočih se voz.

Konj napravi še en korak, mogoče še drugi korak, pa se prekucne ter zlomi ojnico. Nobena sila ga ne more več dvigniti. Noge so

mu stegnjene, odrevenele, glava mu telebne na cesto, da se mu zobje zdrobijo, v široko razprtih, zatekljih, violetno pobarvanih očeh pa odseva beli dan...

Otroke vzamejo z voza. Mati po navadi v divjem obupu pretepe najstarejšega, ker noče hoditi, manjše pa dvigne v naročje. Če pa ima preveč otrok, tedaj pustj po dvoje, troje najmanjših kar v vozu, gre dalje, se ne ozre, ne joče, ne misli... Tudi drugi, ki korakajo mimo zamučenega voza, gredo dalje, kakor da se ni zgodilo nič posebnega. Živi konji stopajo mimo mrtvih konj, živi otroci se vozijo mimo živih, na smrt obsojenih otrok. Nepretrgano, tisočevratno škrpanje voz, ves ta živi trušč mirno in brezbrizno gleda ter vskrva vase te strahote...

Neka mati, ki že nekoliko kilometrov daleč vleče svojega otroka, se začne optekati. Noge se ji tresejo. Cesta pleše pred njenimi očmi. Skale se začnajo pregibati, vrteti... "Ne morem... Ne morem več dalje..."

Potem se sesede na kup gramoza in pestuje svojega otroka. Mimo nje teče brezkončna reka voz, ljudi in živali. Počrnela izsušena otroška usteca so široko odprta, oči, sinje, kakor plavica, nepremično zrejo v vesoljstvo...

Mati vzdihuje:

"Saj nimam več mleka, srčee moje, golobček moj!"

Nato vsa divja poljubuje otroka, svoje življenje, svojo poslednjo radost. Počrnela drobna usteca se ne premikajo več, očke, pokrite z mlečno mreno, gledajo stekleno. Mati pritiska oledenela, drobna usteca na svoje prsi.

"Srčee moje, zdaj te ne bo nihče več trpinčil, zdaj ti ni treba več čakati na smrt!" Mati sedi in še dolgo, dolgo pestuje mrzlo trupelce.

Naposled se vendar dvigne, odloži otroka, razmeče kup kamenja in položi svoj zaklad v jamo, sname z vratu križec ter ga obesi otroku okrog vratu, pokrije drobno trupelce s kamenjem in nešteto krat prekriža kamenit grob.

Ljudje hodijo mimo s sklonjenimi glavami in molčijo; nihče ne pogleda tja. Daleč spredaj, na čelu kolone, vlečejo konjiki opetkajoče se konje nasilno za seboj; konji pobešajo uhlje kakor pišči.

Počasi postaja vroče. Ogromne množice muh, ki so bile v viharju na videz izginile, v resnici pa so bile le skrite pod vozovi, so zabrenčale okrog ljudi in živali.

"Ej, fantje, saj capljate kakor mokre mačke! Zajopimo kakšno!"

Nihče ni odgovoril. Vsi izčrpani so nemo korakali dalje ter vlekli izmučene živali za seboj.

"Strela božja, dajte sem zabojček! Bomo zopet malce poslušali godbo!"

Naposled je vojak le našel gramofonske plošče v neki vreči, jih izvlekel ter začel črkovati napis na plošči:

"B-bb... bi...mmm. Bim... bbbb::... o...bim...bom::: Kakšni vražji močnik pa je to? Ce — III — o... Smejoči se klovni... Čudno! No, pa zairajmo!"

Vojak je navel gramofon, ki ga je bil privezal k sedlu. Plošča se je začela vrteti. Nekoliko trenutkov je izražal vojakov obraz nepopisno začudenost, potem pa so se njegove oči zožile, usta so se mu razširila do ušes, zobje so se mu zasvetili — možakar se je iz vsega grla zasmejal. Namesto pesmi se je izvijal iz gramofona smeh, oglušujoč smeh. Dva sta se smejala, nekaj časa prvi, pa drugi, pa zopet prvi, potem pa oba hkratu... Smejala sta se z zmedenima glasovoma, semtertja zavijala kakor jokajoča dvojčka, včasih sta zabobnela kakor dva kontrabasa, da se je stresla vsa okolica. Smejala sta se ter sta vzbujala vtisk, da ju bo vsak trenutek smeh zadušil. Kakor da se držita za trebuh ali se, nalik histeričnim ženskam, valjata po tleh... Smejala sta se kakor obsedena. Kakor da ju je smeh vklestil v verige, ki jih ne moreta raztrgati.

(Dalje prihodnjič.)

Hinavsko pravilo: "Poslušaj me, kako učim, a glej me, kaj delam!" Dobro pravilo: "Besede vlečejo, vzgledi mičejo!"

FASISTIČNA PROVOKATORJA

V Parizu in v Londonu so se dogodili prošli tedaj veliki izgredi, ki so jih provocirali fašisti. V Parizu je skušalo razbiti komunistično manifestacijo kakih 20.000 fašistov. 12.000 policajev je poseglo v boj in vzel je več ur predno so razprtili nasprotujoče se množice in izpraznilo ulice. Vlada je prepreževala vse demonstracije, in ob enem uvedla preiskavo proti fašistični stranki, ki je obdolžena, da svoje pristaje tajno oborožuje za fašistični puč. Fašistično privatno armado "Croix de Feu" ("Ognjeni križ") je vlada pred par meseci razpustila, naskar so jo fašisti reorganizirali v politično stranko. Eno tajno zalogo orožja je vlada že izsledila. Vodja francoskih fašistov, ki stremi postati diktator, je Francois de la Roquette (na desni strani gornje slike).

V Angliji gradi fašistično gibanje Sir Oswald Mosley (gori na levi). V spopadu med fašisti in protifašisti dne 4. oktobra v Londonu je bilo okrog 300 ljudi ranjenih. 84 je bilo aretiranih.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA

Sheboygan, Wis. — Frank Stih je poslal 9 naročin za Proletarca in dva oglasa za Ameriški družinski kolektor. Z agitacijo za oglese nadaljuje. Par oglasov je poslal tudi Ch. Chuck.

Detroit, Mich. — John Zornik je zadnje dneve poslal tri naročnine za Proletarca in 8 oglasov za kolektor ter \$22.53 v kampanjski sklad JSZ, katero vsoto sta nabrala Jennie Urbas in Rudolf Potocnik. V kratkem pošlje še več oglasov.

McKees Rocks, Pa. — Jacob Ambrozich, tajnik konferenčne organizacije JSZ za zapadno Penno, je obnovil svojo naročnino, zraven pa poslal 7 oglasov za kolektor.

Springfield, Ill. — Joseph Ovca je poslal eno naročnino, v kratkem jih pošlje še več.

No. Chicago, Ill. — Frances Zakovšek je poslala dve naročnini in 6 oglasov za kolektor.

Hermie, Pa. — Od Toneta Zornika smo prejeli pismo, v katerem je bilo 9 naročin. Pravi, da bo nadaljeval z agitacijo za list, naj pride karkoli. Škoda, da Proletarac nima vsaj sto takih zastopnikov.

La Salle, Ill. — Frank Martinjak je poslal 2 naročnini.

Akron, O. — Leo Bregar se je spet zgabil, to pot je poslal 4 naročnine.

Sharon, Pa. — Joseph Cvelbar je poslal obračun prej poslanih naročin in zraven priložil še eno. Pravi, da je agitacija otežkočena, ker nezavedno ljudstvo vse prerado prvi v sedanjih kampanji za krivimi preroki, ki mu obetajo nebo in zemljo, storili pa v resnici ne bodo nič. Toda to je že stara pesem, in kot izgleda ji bo delavstvo zopet nasledlo, povrhu pa še plačalo račune za svojo glupost.

Strabane, Pa. — John Terčelj, kljub temu, da je zaposlen pri svojem delu, se je potrudil in dobil 12 oglasov za kolektor. Pravi, da jih v kratkem pošlje še nekaj.

Newburgh, O. — Joseph Lever je poslal par oglasov za kolektor in pravi, da jih lahko pričakujemo še več v prihodnjih par dneh.

Ely, Minn. — John Teran, ki je eden najstarejših zastopnikov Proletarca, nam poroča, da je dobil 30 oglasov za kolektor, ko jih dobi še nekaj, jih pošlje zaeno s svojo naročnino na list, morda pa dobi še koga drugega, da se naroči na delavsko glasilo Proletarca.

Chicago, Ill. — Tu so pridobili Joe Oblak 2, Frank Bizjak 2, Frank Zaitz 4, John Rak 1, Frank Benchina 4 in Chas. Pogorelec 4 naročnine. Zadnje čase smo prejeli precej naročil za novo Louis Ad-

mičevo knjigo "Cradle of Life" (Zibel življenja), ki je izborno delo, o katerem se kritiki zelo luskavo izražajo. V zalogi imamo tudi druge njegove knjige. (Glejte zadevni oglas v tej številki.)

Pred par dnevi smo poslali imenike — potečenih — naročin vsem zastopnikom Proletarca, obenem pa apel-za aktivnejše delovanje za širjenje Proletarca. Upamo, da bodo zastopniki vse to upoštevali in šli na delo tako, da dobi Proletarac do konca tega leta vsaj par sto novih naročnikov.

Upravnik Charles Pogorelec se je zadnje dni podal na agitacijo v vzhodne države. Obiskal bo kolikor mogoče več naselbin v državah New York, Pennsylvania in Ohio. Na somišljenjke apeliramo, da mu gredo pri njegovem delu na roke.

Vabila na naročbo Ameriškega družinskega kolektorja za 1. 1937 bodo razposlana ta teden mnogim naprednim družincem, soc. klubom in posameznim somišljenikom. Na vse apeliramo za sodelovanje pri razpečavanju kolektorja, kajti to je publikacija, ki je lahko v ponos vsemu našemu naprednemu življu v tej deželi.

Šubelj koncertira 24. oktobra

Youngstown, O. — Znani slovenski operni in koncertni baritonist Anton Šubelj bo koncertiral v tem mestu v Ukrajinski dvorani na 525 W. Rayen ave., v soboto 24. oktobra popoldne. Z njim bo prvi izven New Yorka nastopil tudi tu rojeni slovenski tenorist Charles Gvardja. Zapela bosta nekaj solospjevov in dvospjevov, pretežna večina koncertnega sporeda pa bodo točke v dvo-spevih. Koncert se vrši pod avspicijo društva "Ljubljano" št. 58 SZD, ki slavi svojo drugo obletnico in za to slavnost je angažiral baritonista Šublja. Pričakuje se velika udeležba.

Poročevalec.

Illinoiska Labor Party nevtralna

Delavska stranka v Illinoisu, kateri baje pripada okrog sto unijskih lokalov v raznih krajih države, je na svoji prošli konvenciji v Stauntonu odklonila indorsirati Roosevelta, čeprav so njegovi pristaji na vso moč pritiskali s svojo tozadevno resolucijo. Indorsiranje so preprečili s taktičnimi potezami socialisti. Sprejeta resolucija pravi, da nimajo delavci med kandidati kapitalističnih strank ničesar iskati.

Ako hočete imeti na svetovno situacijo pravičen upogled, čitajte Proletarca.

Volilni boj v Minnesoti

Duluth, Minn. — Dan volitev se hitro bliža. Delavstvo bo spet imelo priliko, da se na volišču izreče, če je zadovoljno z razmerami kakršne so, ali pa hoče resničen new deal. Masa pač v preveliki meri poslušava govore reakcionarjev in demagogov ter jim ometično aplaudira. Tako jo slepe, da jo obdrže v svojih mrežah.

Kadar kdo izmed oratorjev starih strank govori po radiu, posebno Roosevelt ali Landon, me jutraj tovariši pri delu vedno vprašujejo, "si poslušal?" Če govori Smith proti Rooseveltu, ali kak unijski voditelj za Roosevelta, me enako vprašujejo. Kadar pa govori v radiu Norman Thomas, jih jaz vprašujem, če so ga poslušali. Na žalost dobim negativen odgovor, in to vsled tega, "ker niso vedeli, da bo Thomas govoril."

V delavnici, kjer sem uposlen, so večinoma takozvani Amerikanci. Jugoslovana ni nobenega, je pa par Italijanov in Poljakov.

Letošnja kampanja za predsedniške volitve je sedma, katere se aktivno udeležujem. Začel sem 1912 še kot nedržavljan in še vselej podpiral socialistične kandidate, če so bili na listi. L. 1912 je bil tu predsedniški kandidat Eugene V. Debs pod firmo "Public Ownership". Dobil je v Minnesoti 27.505 glasov. Zenske takrat še niso volile. L. 1916 je dobil socialistični kandidat A. L. Benson 20.117 glasov, leta 1920 pa jih je dobil Eugene V. Debs 56.106. L. 1924 socialistična stranka ni imela svojega kandidata, ker je podpirala LaFolletta. L. 1928 je prejel Thomas 6.774 glasov, pred štiri-misletimi leti pa 25.476.

Iz teh številk je razvidno, kako delavci menjajo svoje mišljenje. Ko to pišem, se ne vem, če bo v naši državi Thomas na listi ali ne. In če bo, se bojim, da njegovi glasovi ne bodo višji kot l. 1928.

V Minnesoti dominira, kot znano, Farmer-Labor Party. Volilni boj tu je v glavnem med farmer-laboriti in republikanci, ker so se demokratiški kandidati v vodilne urade umaknili z glasovnice. V povračilo pa farmer-laboriti podpirajo Roosevelta in njegov new deal.

Program Farmer-Labor Party je znan, zato ga tu ne bom ponavljal. Komunisti, socialisti in demokrati podpirajo v Minnesoti v splošnem kandidata farmer-laboritov. Če se bo minnesotsko ljudstvo odzvalo za to stranko v polni meri, bodo republikanci poraženi na celi črti tako zelo, da ne bodo mogli — prejkone nikoli več v ospredje.

Ker sem prepričan socialist, se ne morem pridružiti večini, ki je za Roosevelta, in bom volil za Thomasa, če bo na glasovnici in isto priporočam drugim volicem. Ob enem priporočam vsem, da glasujete 3. nov. straight za tiket Farmer-Labor stranke, za predsedniškega

kandidata, kot že omenjeno, pa za Norman Thomasa.

Kandidati Farmer-Labor stranke so: Ernest Lundeen za zveznega senatorja; Elmer A. Benson za gubernerja; Gottfried Lindsten za podgubernerja; Paul Hartig za državnega tajnika; H. H. Peterson za generalnega pravnika; C. A. Halverston za državnega blagajnika.

Poleg teh ima Farmer-Labor party kandidate v vseh kongresnih in drugih okrajih. Volicem v tej državi so razvidni iz letakov. V našem (osmem) distriktu za kongresnika John T. Bernard, katerega močno priporočam. On se udeležuje v delavskem gibanju v "okupiranem" (železnem) okrožju že mnogo let. Jugoslovani ga dobro poznajo in mu lahko brez skrbi zaupajo, kajti on je iz naših vrst in čuti ter deluje za ljudstvo.

Kandidati v legislaturo niso označeni po strankah, zato je potrebno, da se dobro poučite v kampanjskih uradih F. L. P., kdo je kdo, da ne bi glasovali za svoje nasprotnike. Torej delavci, na plan za svoje kandidate sebi in vašim otrokom v korist! Od vaših glasov je odvisno, ali naprej, ali v reakcijo. Jaz kličem, naprej, v boljšo človeško družbo! Moč je v naših rokah, samo če jo hočemo rabiti! — John Kobi.

Soc. kampanja v radiu

Kampanjski odbor socialistične stranke naznanja, da bodo v teku kampanje razposlani po splošnem radijskem omrežju še trije glavni govori. V torek 20. oktobra od 7:15 do 7:30 zvečer (vzhodni čas) bo govoril Norman Thomas, predsedniški kandidat soc. stranke. V nedeljo 1. nov. (dva dni pred volitvami) od 3. do 3:15 popoldne (vzhodni čas) bosta govorila podpredsedniški kandidata George A. Nelson in milwauški župan D. W. Hoan, vsak sedem minut. Istega dne (1. nov.) od 4 do 4:45 popoldne (tudi vzhodni čas) bo pa govoril Norman Thomas. Vsi trije govorila štiri govori bodo razposlani po National Broadcasting Co. po splošnem radijskem omrežju znanem pod označbo "The Blue Network," "The Mountain Network" in "The Pacific Coast Network." Čitatelji se opozarjajo, da naravnajo svoje radioprejemnike ob navedenem času na svoje lokalne radio postaje, katere naj pravočasno opozorijo, da bodo po svojih postajah označene govore prenesle.

Socialisti na Danskem zmagujejo

Pri volitvah v danski senat, ki so se vršile nedavno, so socialisti dobili 31 mandatov, ali 3 več, kot so jih imeli prej. Volitve v danski senat so indirektno, zato je ta napredek toliko bolj značilen. Napredovali so tudi liberalne stranke, dočim so konservativne in fašistične nazadovale.

KAMPANJSKI SHODI JSZ

Shodi in sestanki pod pokroviteljstvom JSZ se bodo vršili na datume kot so tu navedeni, kjer je aranžma zanje že sklenjena, točni datumi za shode v drugih naselbinah pa bodo oznanjeni v prihodnji številki.

Gowanda, New York, v sredo 14. oktobra. Charles Pogorelec.

Little Falls, N. Y., v soboto 17. okt. Chas. Pogorelec. West Allis, Wis., v nedeljo 18. oktobra. Joško Oven. Forest City, Pa., dne 20. oktobra. Chas. Pogorelec. Johnstown, Pa., v nedeljo 25. oktobra ob 7. zvečer v dvorani društva sv. Alojzija v Cenemaugh, Govornik Ch. Pogorelec.

ZAPADNA PENNA: Imperial 28. okt.; Burgettstown 29. okt.; Moon Run 31. okt.; Strabane 1. nov. Na vseh teh shodih govori Chas. Pogorelec.

Milwaukee, Wis., dne 31. oktobra, ako bo mogoče aranžirati shod na ta dan. Točen datum bo sporočen pozneje. Govornika Donald J. Lotrich in Frank Zaitz.

Springfield, Ill., 31. oktobra ali 1. novembra. Filip Godina.

La Salle, Ill., v nedeljo 1. novembra. Joško Oven. Bridgeport, in druge naselbine v vzhodnem Ohio. Shodi in sestanki 4., 5. in 6. novembra. Chas. Pogorelec.

Barberton, O., in okoliške naselbine, dne 7., 8. in 9. novembra. Chas. Pogorelec.

V kolikor bodo datumi teh shodov spremenjeni, bo pravočasno sporočeno. Na člane in somišljenjke apeliramo, da naj shode v svojih naselbinah dobro oglašajo in store vse v svoji moči, da bodo uspešni.

Zamorski baritonist JOHN GREEN.—Pevska zbor "Sava" in "Karl Marks".—Red Falcons.—Slovenski govornik **ETBIN KRISTAN.**—Dramska skica. — Muzikalne točke.

TO JE NEKAJ IZMED TOČK SPOREDA, KI GA BOSTE ČULI NA KAMPANJSKI PREDITVI KLUBA ST. 1 J. S. Z. V CHICAGO

v nedeljo 25. okt. ob 3. pop. v dvorani ČSPS

NABAVITE SI VSTOPNICE V PREDPRODAJI!

"Neutrality" Nemcije in Italije v civilni vojni v Španiji več kot prevara

(Nadaljevanje s 1. strani.)

Londonu odklonil svoje sodelovanje, češ, da niso bili predloženi v tej zavedni "nikakšni konkretni predlogi". Ruski delegatje so zagrozili, da bo Rusija odstopila od nevtralnega pakta. Zadevni komitej tvori okrog trideset držav. Ta komitej je sklenil, da bo "preiskal" zadevo ter opozoril kršiteljce nevtralnosti, naj izpolnjujejo svojo obljubo. Zastopniki španske vlade so tudi prinesli dokaze, da je pomagalo fašističnim rebelom pri zavzetju otoka Ibiza (enega izmed treh Balerskih otokov) 700 italijanskih vojakov.

Italijanski in portugalski zastopniki so zanimali, da bi njihove države pomagale španskim rebelom, Rusijo pa obdolžili, da nastopa "sovražno" ter da "insultira" njihove vlade. Delegatje fašističnih držav so napadli tudi Anglijo, češ, da je ona povzročila sedanjo krizo v

področju nevtralnosti. Dejali so, da je Anglija izdelala načrt, da ruski delegatje prinesejo obtožbe proti njim. Dino Grandi, italijanski poslanik v Londonu, je izjavil, da Anglija podpira špansko vlado v Madridu moralno in "drugace". Nemški delégat je dejal, da je nastop ruskih delegatov popolnoma političnega značaja.

Čemu so evropske nefašistične države odrekle pomoč legalni španski vladi že takoj od začetka in potem z nevtralnostnim paktom? Edini vzrok bi bil v tem, da se Evropa obvaruje pred novim krvavim klanjem. Ponovno in ponovno se je že pokazalo, da despotični fašizem je nespravljiv, da ne pozna nobenega kompromisa, da hoče in zahteva vedno več moči in sile, pa tudi če si v svojih prizadevanjih razbije glavo, do česar bo prišlo prej ali slej!

POSLEDICA EKSPLOZIJE

Ostanki liče v Penn-Wynne, Pa., ki jo je uničila eksplozija plina. Neki agent, ki je bil slučajno v hiši, je bil ubit. V hiši je bila velika zbirka starinskih predmetov, cenjena \$35.000. Ker je takoj po eksploziji nastal požar, ki je to redko zbirko popolnoma uničil.

Izčrpek zapisnika redne seje odbora JSZ dne 10. septembra 1936

Seje odbor JSZ dne 10. septembra 1936 so se udeležili od eksekutive Filip Godina, Fred A. Vider in Frank Zaitz. Odsotni, Frank Alesh (bil za držan vsled druge seje), Peter Kokotovich in Geo. Maslach vsled dela izven Chicaga, in Joško Oven. Od nadzornega odbora JSZ Anton Garden in Frank Udovich. M. Chavich zadržan vsled dela. — Od nadzornega odbora slovenske sekcije John Hujan in Angela Zaitz. Odsotna Alice Artach. Od prosvetnega odbora Peter Bernik, John Rak, in tajnik Chas. Pogorelec.

Za predsednika izvoljen Filip Godina. — Zapisnik prejšnje seje, ki ga je pisal Chas. Pogorelec in se ni bil objavljen, sprejet.

Korespondenca. — Tajnik prečita pismo, ki ga je poslala Sarah Limbach iz Pittsburgha in apelira, da naj klubi JSZ ostanejo v pennsylvanski soci. organizaciji, katera se je na prošli konvenciji ločila od soci. stranke. Predsednik ugotovi, da je klubom naše zveze določil stališče v tem oziru zbor, zato se o omenjenem pismu ne more sklepati.

Poročilo tajnika. — Od zadnje do te seje je bilo naše glavno delo zbiranje kampanjskega sklada JSZ. Do zadnje sobote smo zbrali vanj \$376.94. Prispevki povoljno prihajajo in pričakujemo, da se bo zbralo v ta fond kakih \$500 ali več.

Zadnji seji bi bil moral poročati glede nominacije tajnika zveze. Nominirani so bili trije, in sicer sedanji tajnik, Donald J. Lotrich in John Rak. Sedanjega tajnika je nominiralo 31 klubov; Lotricha je nominirala klub št. 27 v Clevelandu, Raka pa klub št. 180 v West Allisu, Wis. Nominacijo je sprejel samo sedanji tajnik. Povprečno število članov federacije na podlagi razpečanih znamk je bilo v zadnjih osmih mesecih 663 članov in članic, kar znači, da v razlika med članstvom med prošlim in tem letom ni velika.

Zapisnik XI. rednega zбора JSZ izide 23. sept. To bo ob enem tudi naša prva kampanj-

ska izdaja v tem letu. Izšla bo v kakih pet tisoč izvodih.

Agitacija med mladino. — Anton Garden poroča o načrtu za sklicanje mladinskih konferenc in o dnevnem redu, ki so ga sestavili zanje. Ena se bo vršila v Chicagu, na katero se pričakuje precej udeležencev iz raznih krajev. Sodrugi John Rak poroča, da se je obrnil za sodelovanje pismeno na konferenčno organizacijo v zapadni Pa. in na naše sodruge v Ohio. V načrtu imajo tri konference, namreč v Chicagu, v Clevelandu in v Pennsylvaniji. Prihodnje leto pa bo sklicana splošna konferenca.

Sledi razprava. — Angela Zaitz pravi, da se ji zdi dnevni red, kakor ga je predložil Anton Garden, preobsežen, ker se ga v enem dnevu zborovanja ne more uspešno rešiti. Namen konference naj bo graditi naš pokret.

Vider meni, da je v sporedu določenih preveč referatov. Dajmo ljudem rajše priliko razpravljati, namesto samo poslušati. Mi, starejši, pa lahko prav tako diskutiramo z njimi, ako vidimo to za potrebno. Uspeh s takimi konferencami bo le, če bodo aranžirane na tak način, da bodo na mladino napravile dober vtis.

F. Zaitz omenja mladinsko konferenco SNPJ, ki je tudi imela preobsežen spored za en dan zborovanja. O mladinskih, oziroma angleških odsekih klubov JSZ, pravi on, da se ne more nobeden resnično uveljaviti, ker niso izvežbani za agitacijsko delo in ker ne čutijo odgovornosti, ki se je organizacija mora zavedati, ako hoče izvrševati svoje naloge.

Bernik pravi, da je napaka naša, ker polagamo preveč važnosti na atletiko, zato nimamo drugega kakor atletiko in uspeha ni ne na tej ne na drugi strani.

Kampanja. — Ch. Pogorelec vprašuje, kakšno kampanjsko literaturo naj izdamo v letošnjem volilnem boju. Ali naj izdamo platformo socialistične stranke v slovenskem jeziku? Garden in Fr. Zaitz pravita, da bi bil to le strošek brez praktične vrednosti. Boljše je, da naročimo dovolj izvodov platforme iz strankine urada v angleščini in jih razpošljemo, ker bo to najcenejše.

F. Zaitz dalje izvaja, da kar resnično potrebujemo, je poseben kampanjski letak, pisan v našem jeziku, ki bo poljudno urejen in opozoril naše ljudstvo na socialistično kampanjo ter njene kandidate. Peter Bernik predlaga, da se tak letak uredi in izda. V ta namen naj se potroši do \$200. Soglasno sprejeto. Dalje je sklenjeno, da se izda eno ali dve številki Proletarca s povečano cirkulacijo v kampanjske name-ne. Poseben letak naj bo urejen z ozirom na politične in gospodarske razmere v naših naselbinah.

Agitacija. — Zaitz predlaga, da se naj podvzame organizatorično in kampanjsko turo. V ta namen naj gre na potovanje za nekaj tednov v naselbine v Ohio, Penni in drugod po vzhodu Chas. Pogorelec. Shode in sestanke si naj aranžira, v kolikor največ mogoče predno odide na pot.

Garden predlaga, da se naj vpraša Joško Ovna, če bi utegnil podvzeti govorniško turo, poseben odbor pa naj na to aranžira vse potrebno za sklicanje shodov. Predlog sprejet.

F. Zaitz predlaga, da naj agitacijski odbor porabi vsako priliko za sklicanje shodov na "week end" dneve, za govornike pa se naj pošlje člane naše eksekutive in druge govornike, ki jih imamo v raznih krajih. Vse take shode je treba planirati dovolj zgodaj, da bodo lahko zadostno oglašani in da se na njih po možnosti pokrije tudi stroške. Predlog sprejet.

Godina priporoča, da se naj v času, ko bo Ch. Pogorelec odsoten, najame v uradu pomoč. Ljudi, ki pomagajo, je treba upoštevati, pravi on, včasih tudi s tem, da se jih vsaj malo odškoduje za delo, ki ga vrše.

Agitacijski odbor. — Zaitz predlaga, da se naj za planiranje shodov in drugega agitacijskega dela v tej kampanji izvoli poseben odbor treh članov. Sprejeto. Izvoljeni so, Anton Garden, John Rak in Angela Zaitz.

Prosvetna matica. — Od zadnje do te seje smo bili z našim dramskim arhivom na poslušbo sledenim organizacijam: št. 600 SNPJ, Johnstown, Pa.; Westmorelandska federacija SNPJ; zboru "Sava", Chicaga, Ill.; št. 575 SNPJ, Indianapolis, Ind.; zboru "Jadran", Cleveland, O.; klubu "Slovenija", San Francisco, Cal.; dr. št. 73 SNPJ, Barberton, O.

Dalje Chas. Pogorelec poroča, da bo drugo leto izdala Prosvetna matica knjigo "Zelazna reka", ako ta seja to odobri. To je ena izmed najboljših povesti o civilni vojni, ki je divjala v Rusiji po strmo-glavljenu carizma. Knjiga bo obsežna in bo čitatelji publikli nedvomno ugajala. Tako bo Prosvetna matica storila v širjenju delavske kulture spet veliko delo.

Vider predlaga, da se to knjigo izda. Soglasno sprejeto. **JSZ in volilna kampanja.** — Frank Zaitz izvaja, da je v letošnji volilni kampanji tudi v delavskem gibanju več zmede kot kdajkoli poprej. Smatra, da je za JSZ potrebno objaviti določeno izjavo. Pravi, da jo je pripravil in jo nato prečita.

Garden predlaga, da se jo odobri. Sprejeto. Bernik predlaga, da se jo naj objavi v isti številki Proletarca, ki bo kampanjska, in v kateri izide zapisnik. Predlog sprejet.

Konec seje.

PORAVNAJTE VSTOPNICE ZA THOMASOV SHOD

Poravnajte vstopnice, ki ste jih prejeli za Norman Thomasov shod. — Apelarim, da poravnate vstopnice, ki ste jih prejeli za Thomasov shod, ker moram napraviti zanje obračun takoj po naši slavnosti 16. oktobra. — John Rak, tajnik.

Vse je božja volja

Mrs. Philomen Frenette v Quebecu, Kanada, je v 8. letih rodila 13 otrok. Vsi so živi. Ko so jo vprašali, ako se ji ne zdi to preveč, je rekla, da vzame za dobro vse, kar ji nakloni božja previdnost. "Otroke Bog da", pravi ona.

Prireditev Cankarjeve ustanove

Cleveland, O. — V nedeljo 18. oktobra se vrši velika kulturna prireditev Cankarjeve ustanove v dvorani Slovenskega delavskega doma na Waterloo Rd., pri kateri sodelujejo tukajšnja pevska društva in posamezniki. Dosedaj so se odzvala pevska društva: soc. mešani zbor "Zarja", moški zbor "Slovan" iz Euclida, mešani zbor "Jadran", znani pevci-solisti L. Belle, F. Plut, ga. M. Ivanish in drugi od samostojnega zbora "Zarja", nadalje ga. A. Simčić s svojim prijazno donečim sopranom; igrica enodejanka, živa slika in deklamacija. Pričetek programa ob 3. pop. Zvečer 8. ples. Svira orkester "Bled".

Prireditev se vrši v pomoč kampanjskega sklada Cankarjeve ustanove. Nabavili smo knjige, pisemske papirje, plačilne knjižice, znamke, certifikate in druge potrebne tiskovine. Sedaj potrebujemo še čarter, kateri stane \$25. Da bo jasno vsem: pri Cankarjevi ustanovi imamo dva sklada in sicer — sklad ustanove in naročnine gre v poseben sklad, kateri je nedotakljiv, dokler se ne prične z izdajo revije "Cankarjev glasnik". Torej denar, ki ga pošljete za naročnino ali za ustanovno članarino, ne moremo rabiti za redne upravne stroške. To se je storilo v varnost naročnikov in ustanoviteljev, da v slučaju, če se ne dobi potrebnega števila ustanovni-ko oziroma naročnikov, se lahko vplačani denar vrne. Kampanjski sklad je pa oni denar, katerega daste kot proste prispevke v ta namen in se ga lahko rabi za redne stroške do časa izdaje revije.

Cankarjeva ustanova lepo napreduje navzlic lažem, katere se poslužujejo napram nji slovenska reakcija v Clevelandu. Celo zdi se nam, da dela močnejšo hrbtnico naprednemu življu. Zato le še tako naprej! Pridite pa v nedeljo na prireditev v Slov. del. dom, kjer se bomo pozabavali in spoznali med seboj ter tako poživili našo akcijo in jo pomagali čimprej uresničiti. Direktorij SDD nam je dal prosto dvorano za ta dan in celotna prireditev se vrši pod pokroviteljstvom istega, zakar se mu že naprej zahvaljujemo. Zato vam kličemo po izreku: Le vkup, le vkup, uboga gmajna, skupno močna boš postala!

L. Kaferle, pred. C. U.

Proletar mora tiskarno plačevati svoje račune sproti, ker tudi tiskarna plačuje papir in svoje delavce sproti. Bodite v objavljanju naročnine točni tudi vi.

Dr. John J. Zavertnik
PHYSICIAN AND SURGEON
OFFICE HOURS:
At 3724 W. 26th Street
1:30—3:30; 6:30—9:30 Daily
Tel. Crawford 2212
At 1858 W. Cermak Rd.
4:30—6:00 p. m. Daily
— Tel. Canal 1100
Wednesday and Sunday by appointments only
Residence Tel.: Crawford 8440
If no answer — Call Austin 5700

Dr. John J. Zavertnik
PHYSICIAN AND SURGEON
OFFICE HOURS:
At 3724 W. 26th Street
1:30—3:30; 6:30—9:30 Daily
Tel. Crawford 2212
At 1858 W. Cermak Rd.
4:30—6:00 p. m. Daily
— Tel. Canal 1100
Wednesday and Sunday by appointments only
Residence Tel.: Crawford 8440
If no answer — Call Austin 5700

ZA LICNE TISKOVINE
VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH
SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO
Adria Printing Co.
1838 N. HALSTED STREET, CHICAGO, ILL.
Tel. Lincoln 4700
PROLETAREC SE TISKA P R I N A S.

PARK VIEW WET WASH LAUNDRY CO.
FRANK GRILL, predsednik
1727-1731 W. 21st STREET CHICAGO, ILL.
PRVA SLOVENSKA PRALNICA V CHICAGU
Naši vozniki pobirajo perilo no vsem mestu, Ciceru in Berwynu in dovažajo čistega na dom
TOČNA POSTREZBA DELO JAMCENO
Telefoni: CANAL 7172-7173

S. D. F. v Californiji noče Roosevelta

Ločena socialistična skupina v Californiji, ki je pridružena newyorški social-demokratski federaciji, je sklenila, da ne indorsira nobenega predsedniškega kandidata. Newyorški glavni odbor ji je to stališče odobril, češ, da dokler ne bo skupna konvencija odredila taktiko za social-demokratske skupine v vseh državah, se sme vsaka ravnati po svoji uvidevnosti.

Tudi socialisti imajo prijatelje

Sloviti ameriški pisatelj James T. Farrell je izjavil v intervjuju, da je za Norman Thomasa in da bo v kampanji njegja podpiral. Za vzrok je navedel, da ima socialistična stranka najboljši program.

Najboljši igralec

Odbor mednarodne filmske razstave v Benetkah je proglasil Paul Muni'ja za najboljšega sedanjega filmskega igralca. To priznanje mu je dal radi uspešnega predvajanja njegove vloge v filmu "Zivljenje Louis Pasteurja."

PRIREDBE KLUBOV J. S. Z.

V sledečem seznamu so priredbe klubov JSZ, konferenčnih organizacij in socialističnih pevskih zborov. Ako priredba vaeiga kluba ni vključena, nam sporočite.

OKTOBER
WEST ALLIS, WIS. — Shod kluba št. 180 JSZ v Labor dvorani v nedeljo 18. oktobra.

CHICAGO. — V nedeljo 25. oktobra dramska predstava kluba št. 1 v dvorani ČSPS.
CHICAGO, ILL. — Social Study Club priredi v petek 30. oktobra v Slov. del. centru tombolo v korist Proletarca.

NOVEMBER
Waukegan, ILL. — V nedeljo 1. novembra dramska predstava kluba št. 45 JSZ v SND.
CHICAGO, ILL. — Mladinska konferenca v soboto in nedeljo 14. in 15. novembra v Slovenskem delavskem centru.

CHICAGO. — V nedeljo 22. nov. koncert "Save" v dvorani SNPJ.
CLEVELAND. — V četrtek 26. novembra na Zahvalni dan koncert soci. pev. zbora "Zarja".

DECEMBER
Waukegan, ILL. — Karno zabava kluba št. 45 JSZ v S. N. D. v soboto 5. decembra 1936.
CHICAGO. — Silvestrova zabava kluba št. 1 JSZ v dvorani SNPJ.

FEBRUAR 1937
CHICAGO. — Prireditev v korist Proletarca v nedeljo 28. feb. v dvorani SNPJ.

PRISTOPAJTE K SLOVENSKI NARODNI PODPORSKI JEDNOTI
NAROCITE SI DNEVNIK "PROSVETA"
Stane za celo leto \$6.00, pol leta \$3.00
Ustanovljajte nova društva. Deset članov(ic) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:
2657 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.

DVE TEŽKI IZGUBI

V Chicagu smo koncem prošlega tedna izgubili dve moči, dve sili, ki se nista nikoli utrudili.

Pauline Drzich je bila aktivna članica kluba št. 16 JSZ. Videli smo jo pri vsakem delu na vsaki klubovi prireditvi in pomagala je veliko tudi v društvu ter sploh kjer je mogla. Vrh tega pa je opravljala še naporno delo čiščenja v neki zgradbi v down townu, ki ga je izvrševala ponoči.

Bila je članica omenjega kluba in društva Slovenski dom št. 86 SNPJ. Rojena je bila 2. feb. 1894 v Trbovljah. Umrla je 10. oktobra. Ugono-bilo jo je naporno delo, skrb za moža, ki je že dolgo slabega zdravja, briga za otroke, in v teh okoliščinah si je nakopala bolezen, ki jo je mučila nekaj tednov, predno je blaga žena in sodružica preminula.

Klub št. 16 JSZ ji je položil ob krsti krasen venec in zadnji pozdrav. Zaslužila si ga je.

Joseph Steblay je umrl, je šila po Chicagu vest med Slovence. Umrl je nagloma, torej nepričakovano. Pokojni Steblaj ima glavno zaslug v tem, da je gradil med našim narodom v tem mestu stavbinska in posojilna društva. Njegovo glav-

no in prvo društvo je bilo Slovenski dom, ki je imelo ob poteku krize že nad milijon dolarjev vlog in rezerve.

Vsled notranjih nesporazumov je Steblay od društva Slovenski dom odstopil in ustanovil novega, Jugoslovansko stavbinsko in posojilno društvo, kateremu je bil tajnik do svoje smrti. Pokojni Steblay je bil svoj čas član kluba t. 1, član društva št. 39 SNPJ, in več drugih organizacij. Rojen bil marca 1876 blizu Iga v ljubljanski okolici. V Ameriki je bil že 45 let.

Njegovo delo v omenjenem stavbinskem društvu je bilo skozi to krizo jako naporno. Ljudje so zahtevali denar, toda denar je vložen v posvesta in bi ga na zahtevo nihče ne mogel izplačati.

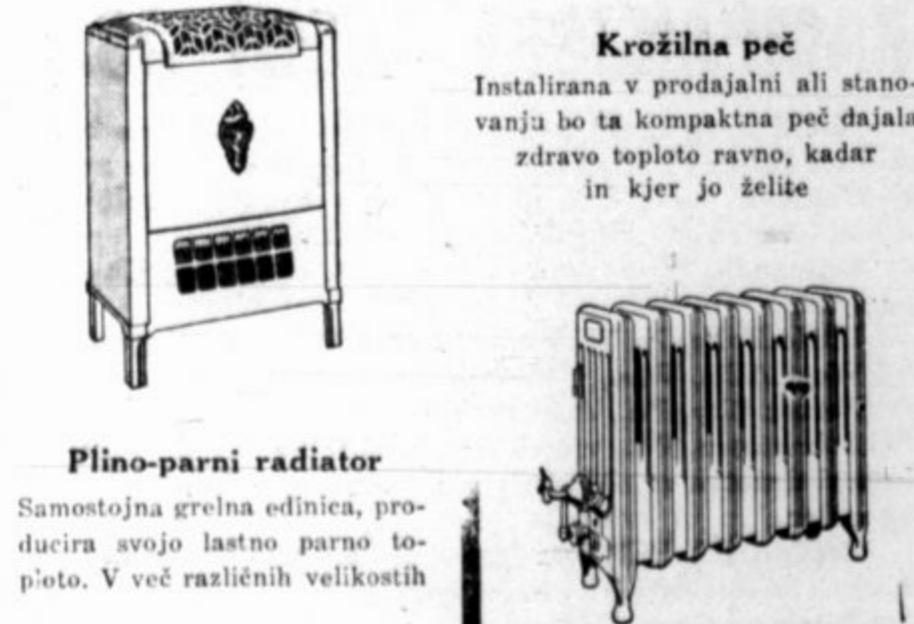
S Steblajem so naše prireditve izgubile stalnega posetnika, naši listi rednega naročnika in naša javnost sploh dobrega delavca.

Vabilo

Chicago, Ill. — Klub št. 20 JSZ priredi v soboto 17. oktobra večerinko v svojih prostorih na 2250 Clybourn Ave. Na sporedu bodo koncertne in druge točke ter govori. Vsi delavci so vabljeni, da se udeležijo prireditve. Vstopnina je 15c. Zabava se prične ob 8. zvečer.

Za trgovine
in stanovanja s kurjavo na peč
PLINSKA TOPLOTA

Kakoršenkoli je vaš problem glede kurjave, uporaba plina ga bo rešila. Brezskrbno in čisto. Plinska kurjava odstrani vse starinske skrbi glede kurjave. Preskrbite si dejstva glede kurjave s plinom. Pošljite spodnji kupon.

THE PEOPLES GAS LIGHT AND COKE COMPANY
Telephone WABash 6000

STORITE TO ZDAJ! Pošljite kupon za popolna pojasnila

Please send me full details of the Circulating Heater and the Gaswater Radiator, with free estimate of what it will cost me to have one installed.

Name

Address

City

Phone

PRIPRAVE REAKCIJE ZA ZADUŠITEV VSAKEGA NAPREDNEGA GIBANJA

(Nadaljevanje s 1. strani.)

Eldred se je priznal za glavnega vodjo tega fašističnega gibanja, ni pa hotel povedati, koliko članov šteje njihova organizacija. Dejal je, da je njihova organizacija "nepolitična" in nepristranska glede vere. Povedal je tudi, da "so že izdelali potreben načrt oziroma amendment k zvezni ustavi, s katerim bi postala njihova "armada veteranov del uradne armadne rezerve," kar z drugimi besedami pomeni: fašistične milice. Zadevni načrt so že predložili zveznemu poslancu Jamesu O'Learyju.

Ameriška reakcija se čvrsto pripravlja na vseh krajih, da s fašistično silo zatre vsako napredno gibanje, ako ji ne uspe, da porazi vse še tako majhne koncesije, katerih je sedaj deležno izkoriščano ljudstvo. Denarni megotci poskušajo z vsemi nedemokratskimi sredstvi uničiti vse, kar jim ne prija.

ANGELO CERKVENIK:

“DVOJNIK”

ZGODBA VOJNEGA UJETNIKA

Nadaljevanje.)

Hela ga je prezirala. Pljunila bi mu v obraz, pa je bila prenežno čuteča, da bi tako očitvala svoj prezir. Nagonsko je čutila, da ji je zoper. Nemara bi bila rajši skočila v vodo, nego vdala se mu. Vedela je, da ga je omamljala samo njena lepota. Vedela je celo, da bi jo bil, verjetno, res vzel, a samo zato, da bi jo razkazoval svojim tovarišem in prijateljem, kakor se razkazuje lep konj, nova sablja, višja šarža ali nova paradna uniforma. Pa strašne legende o surovosti in neusmiljenosti tega človeka! Mraz je za stresel, če je samo na vse tiste govorce pomislila. Spričlo nevarnosti, ki je grozila namišljenemu Franceschiniju, je pozabila na polkovnika. Na Bereninija ni doslej nikdar mislila, v tem trenutku pa se ji je zazdel drugačen, nego so drugi, nenavaden, nadpovprečen, mikaven in lep. Glavno pa: bil je v smrtni nevarnosti bil je potreben pomoči. Stopila je v bolniško sobo. Sahiral je z nekim banalnim Srhom, s praporščakom Dudukovićem.

Duduković mu je venomer grozil:

— Ali te bom namlatil, prijatelj, ali te bom!

Berenini se je samo smehljala.

— Predolgo premišljuješ, nesrečna italijanska para! Prav tako kakor vaše armadno poveljstvo! Zato nikamor ne pridete!

Hela je obstala ob oknu ter jo opazovala.

— Sestra Hela, se je rogala Duduković, glejte, da tega nesrečnega Italijana kam drugam preložite! Če bo še mesec dni tukaj, bom zbolel na živcih. Ze pol ure premišljuje. Pošten Srb konča v tem času najmanj dve partiji. Daj, prijatelj, potegni! Tisoč gromov...

Berenini se ni dal spraviti iz ravnotežja.

Sestra Hela ju je zapustila.

Okrog ene po polnoči sta oba trdo spala.

Po prstih je stopila v izbo. Prizgala je luč.

Berenini je ležal vznak. Bil je bled. Črni lasje so mu obkrožali visoko čelo. Črne obrvi so se ostro odražale od belega čela liki vidra od prozorne vodne površine, ko se zažene za ribo v vodo.

Nikakor se ni mogla odločiti.

Bi ali ne bi?

Stopila je bliže.

V to lepo čelo bo nemara že jutri ali pojutrišnjem udarila smrtna krogla? Je premišljevala. Kako je mogel biti tako nepreviden? Če bi mogel že bežati! Pa je preslaboten. Tako je bled. Skoraj bi ga bila pobozala. Prestrašila se je.

Kaj išče tukaj? Čemu je prišla? Kaj se bo zgodilo, če polkovnik zasluži, da namerava Bereniniju vse izdati?

Ne cincati! Samo cincati ne! Zeno ima in otroke. Če bi mu

mogla pomagati! Zrtvoval se je veliki veri v vstajenje svojega ljudstva, tlačenege, preziranega, manjvrednega. Zrtvoval se je za svobodo svojega ljudstva, mogoče le za namišljeno svobodo? Kdo mu more in sme zameriti? Da je nesmiselno, kar dela? Res je, nesmiselno je. Italijanska armada tega ljudstva ne more osvoboditi. Nobena armada ne more nobenega ljudstva osvoboditi!

Ležal je mirno in nepremično. Kakor da je bil mrtev. Svetloba električne žarnice je bledoto njegovega obraza še bolj stopnjevala.

Ali naj ga prebudi?

Stopila je tik k njemu.

Prav na rahlo ga je prijala za roko.

Z levico-mu je zakrila ustnice, da ne bi bil od strahu zavpil.

— Tiho! je zašepetala.

Začuden jo je pogledal.

— Pridite takoj v mojo sobo! Za vaše življenje gre! Ali boste mogli sami priti?

Prikimal je. Ogrnil si je plašč, ugasnil luč in zapustil sobo. Duduković je smrčal.

Zunaj je bilo hladno. Z jurja je pihala močna burja. Družila sta se živžig in grmenje. Moral se je tesneje zaviti v plašč. Potrkal je.

— Hitro, hitro! je zašepetala, ga potegnila v sobo ter ugasnila luč.

— Sedite na posteljo!

Sedel je. V izbi je bilo prijetno, toplo.

— Luč ne smé goreti. Zaradi previdnosti! Izba je v prtiličju. Utegnil bi naju kdo zalotiti.

Bila je močno vzbujena. Niti zavedala se ni, da je moralo njeno ravnanje Bereniniju prav čudno dojmiti. Razveselilo jo je le, da je šlo vse tako gladko od rok.

— Ali ste prepričani, da vas res ni nihče videl?

— Prepričan sem, sestra Hela.

Nasmehnil se je.

— Preglasno govorite! ga je pokarala. Tiše, prosim. V prtiličju sva. Utegnila bi naju slišati straža, ki hodi pod oknom.

— Sestra Hela, zakaj ste tako tajinstveni? Zdi se mi, da ste precej romantično vzgojeni ali pa vsaj razpoloženi! Ali čitate nemara prav zdaj Grofa Monte Christa?

— Ne norčujte se! Vi mislite, da vas ne poznamo; mislite, da ne vemo, kdo ste.

— No, recite mi še, da sem avstrijski prebežnik, italijanski prostovoljec capitano Franceschini, ki se je toliko in tolikokrat odlikoval v bojih proti Avstriji...

Sestra Hela je strmela. Saj ni pri čisti pameti! Vse to se mu zdi tako nepomembno, tako nenevarno!

— Bili ste avstrijski častnik, pa ne veste, kaj čaka prebežnika, ki se celo tako daleč spozabi, da se dejansko bori proti svoji domovini!

— Proti domovini?

Zasmejal se je.

TIPI AFRISKIH VOJAKOV V SPANJI

Fašistični general Francisco Franco je v španjski vojni proti ljudski vladi. Muri so mohamskem Moroko mobiliziral tisoče Muror in jih poslal v španjsko vojni proti ljudski vladi. Muri so mohamske vere in zelo bojoviti.

— Zakaj se smežete?

— Povejte mi, kaj je domovina! Nekoliko milijonov Italijanov živi v Ameriki, v Afriki, v drugih evropskih deželah. Le malokateri se vrne v tako zvano domovino. Tam živijo, so veseli, da se jim ni treba vrniti v domovino, so veseli, da jim ni treba misliti na bedo in trpljenje, ki so ga v domovini pili iz polne čaše.

— Prosim tiše! Ali še vedno ne razumete, da ste v življenjski nevarnosti! Ustrelili vas bodo! Zena bo ostala sama, otroci brez očeta!

— Moja žena? Moji otroci?

— Zasmejal se je prav od srca.

— Po silni me ženite, po silni mi hočete naprtiti očetovstvo in kaj vem koliko otrok! Grešnik sem bil, rad priznam, takšen pa nikakor ne!

— Za glavo vam gre, gospod capitano!

— Odkrili so me, ali ne? Imajo me za tistega, ki nisem ne morem in naposled niti nočem biti!

— Ne morete, nočete?

— Ne morem, ker je kratko in malo nemogoče, nočem, ker zvok imena Franceschini ne more nadomestiti veličine imena Berenini! Da, da, nič se ne čudite!

(Dalje prihodnjic.)

Thomasov shod v Chicagu 16. okt.

Chicago, Ill. — “Izmed vseh kandidatov za predsednika Zed. držav je Thomas edini, ki res stvarno razmotriva o problemih, ki so v ospredju današnjih dni.” je nedavno komentiral neki sodružnik velikega kapitalističnega dnevnika kampanjski metož.

Kapitalistom se je letos sijajno posrečilo preprečiti odhod volilcev iz njihovih dveh strank. S pomočjo propagande v radiu in drugače so zatemanili pametno kampanjo, karšno vodi socialistična stranka, in tako se kapitalistom za enkrat socializma še ni bati, s komunizmom pa strašijo zato, da slepe neuko javnost.

O vsem tem bo v petek 16. oktobra govoril v Chicagu Norman Thomas. To bo njegov edini kampanjski shod v tem mestu. Vršil se bo v Eight Street gledališču, na Osmi in Wabash ulici. Prične se ob 8 zvečer. Vstopnice v predprodaji so po 25c in pri blagajni 35c. Po predprodajni ceni jih dobite v uradu Proletarca. Pridite ponje čimprej.

Istega dne ob 7:30 zvečer bo Thomas govoril na radio postaji WCFL in po shodu bo spet govoril v radiu neke druge postaje.

Članstvo kluba št. 1 in drugi člani JSZ v Chicagu so vabljeni, da privedejo na shod v petek 16. oktobra čimveč prijateljev in znancev. Hvaležni vam bodo za Thomasov govor, kakor vsi, ki ga imajo priliko poslušati. — P. O.

Cankarjeva ustanova in drugo

Cleveland, O. — Od kar so napredna društva in posamezniki v metropoli podvzeli akcijo, da se med Slovenci v tej deželi postavi Ivanu Cankarju dostojen spomenik za ustanovitvijo revije, ki bo urejevana v duhu njegovih del, je med našimi “kulturnimi vrtnarji” nastal silen vršič. Pa ne samo v Clevelandu, ampak tudi drugod.

Človek bi se čudil, čemu toliko vpitja. Saj imajo oni sami isti namen, to je, počastiti Ivana Cankarja s spomenikom, ki naj bi stal v kulturnem vrtu poleg sohe škofa Barage. Denar v ta namen so kolektali in ga še kolektajo.

S tem so pač pokazali svojo hinvasko naravo in vrgli krinko z obraza. V boju za preprečenje slovenske napredne kulturne revije se ne sramujejo nobenega sredstva. Namigujejo, da je ta akcija plod male skupnice fanatikov, ki nima med narodom nikake zaslombe. Pravijo, da je Cankarjeva ustanova podvzeta zato, da si z njo okoristijo nekateri posamezniki. Nedvomno merijo čevlje drugim po sebi. V računih “kulturnih vrtnarjev” smo videli, da so dali \$400 ljubljanskemu škofu Rožmanu, ki je prišel v to deželo na evharistični kongres in ob enem Baragovo slavnost. Seveda, tudi poseben vlak! ki je vozil vladiko iz New Yorka v Cleveland, so plačali slovenski delavci.

Nam očitajo, da se borimo za korita, a v resnici velja to le zanje. Vse njihovo politično in drugo udejstvovanje ni nič drugega kot boj za korita.

In še kako umazana je ta njihova medsebojna zavratna borba če pa se naprednemu delavcu posreči dobiti pošteno, njemu primerno delo, pa med nazadnjaki takoj zabrni brezmejna zavist.

Naj bo na tem mestu povedano, da Cankarjeva ustanova ni last kakega posameznika in tudi Jonteza ne. Mi radi priznamo zasluge vsakemu, ki vrši koristno delo, in tudi njemu, posebno še, ker vemo, da se za uspeh te akcije resnično trudi. Jontez kot organizator in Milan Medvešek kot tajnik imata za to ustanovo velike zasluge. Glavni faktor v nji pa so društva. Ko to pišem, jih je že trideset, ki so jo podprli, in to ne samo društva v Clevelandu, ampak tudi drugod. Društva pošiljajo svoje zastopnike na redne mesečne seje in le oni imajo moč delati načrte in sklepati glede te ustanove.

To je organizacija, ki hoče delati v duhu pisatelja knjige “Hlapec Jernej in njegova pravica”. Pravico je iskal on in iščemo jo mi. Iščemo jo skupno, zato ne pravimo, jaz sem”, ampak MI SMO!

Nudila se je nam prilika dobiti dvorano Slov. del. doma v nedeljo 18. oktobra brezplačno. Na nji stopi Cankarjeva

ustanova prvič v javnost. Na nji bo predvajan mešan spored, ki bo v podrobnosti objavljen v Enakopravnosti. Nam ni ljubo, če se bo ta prireditelj križala s katero drugo isti dan, ampak izogniti se je takim neprilikom težko zaradi velikega števila društev in raznih priredb. Cankarjevi ustanovi je bila edino ta nedelja na razpolago, pa se je prilike radevolje poslužila.

Namen Cankarjevega glasnika je, da širi delavsko izobrazbo. Te v sedanjih časih, ko je reakcija na pohodu, nujno rabimo. Torej zapomnite si, da bo prireditelj Cankarjeve ustanove v nedeljo 18. oktobra popoldne v Slov. del. domu na Waterloo Rd. Vstopnice, veljavne popoldne in zvečer, so po 40c, samo za ples zvečer pa so po 25c.

Za odbor Cankarjeve ustanove. — Josip Jauch.

RAZNOTEROSTI

Bridgeport, O. — Sporočila, da pride v naše kraje na agitacijo dne 4. do 6. novembra Ch. Pogorelec, smo se razveselili. Ze na eni prejšnjih sej kluba smo sklenili, ko smo zvedeli, da nas namerava posetiti, da mu bomo dali vso mogočo kooperacijo.

Pred njegovim prihodom ima naš klub še eno sejo, namreč v nedeljo 18. t. m., na katero ste vabljeni vsi. Potrebno je, da se je udeležite. Na seji bomo med drugim sklepali tudi o aranžiranju Pogorelečevih ture v vzhodnem Ohiu. Tajnik kluba sam te naloge ne bi zmoget, zraven pa je vsem članom znano, da se name v naprej ne more zidati, ker me bolezen še vedno nadleguje.

Če smo resnično za ideje, ki jih zastopa JSZ, pridimo na sejo in se zedinimo za agitacijsko delo, s katerim bomo na razpolago, ko bo med nami s. Pogorelec. Le na ta način bo njegova tura resnično uspešna. Sklepali bomo tudi, ali naj skličemo shod, ali pa se koncentriramo zgolj na agitacijo od hiše do hiše. Torej vsi na sejo kluba št. 11 v nedeljo 18. t. m. dopoldne.

Odbor tukajšnje Društvene dvorane oznanja, da se bo prihodnja prireditelj nji v prid vršila v soboto 24. oktobra zvečer. Prenavljanje dvorane bo v kratkem dogotovljeno. Bo zares lična. Popravljanje stane, zato so te priredbe, da ne bo treba članov obremeniti s posebnim assessmentom v korist dvorane, in pa zato, da se boste zabavali. Pridite v soboto 24. oktobra vsi v Boydsville.

Federacija društev SNP je na svoji prošli seji sklenila prireditelj Silvestrovo zabavo, ki pa se ne bo mogla vršiti, ker je bila dvorana oddana že prej drugim. Odbor federacije pa se je zedinil prireditelj zabavo v soboto 12. decembra istotako v Društveni dvorani na Boydsville. V zadnji povodnji se je

OUR FALCON CORNER

A nice attendance was had at our last Falcon meeting. One more new member joined... Johnnie Machek. It seems as tho there is so little business to take care of that we have much time on our hands for our other activities. Anyway, that is the best policy, to get the meeting over with in a hurry.

The trip to the zoo was discussed fully. Everyone had loads to tell about the animals and what not. A committee was elected to take care of such future entertainment. More about that in the future.

The Falcons decided that they would do their little bit in the Socialist Party Campaign. One dollar was contributed to the Campaign Fund. Of course we are all doing our share in agitating for Thomas, Nelson and for Socialism!

It was decided that instead of a “council fire” this month, we would have a Halloween Party. It will be held on Saturday, Oct. 31st, at the Slovene Labor Center. All members are asked to come masked. Refreshments will be served by our senior Falcon committee. I'm sure that we can all expect a fine time. Next month we will have our “Council Fire”. It will be in commemoration of Eugene Victor Debs.

Two Falcons already have their month's work ready, ie. the biography of Debs. They will both be read at the next meeting. Bobby Skavich has Debs' Canton Speech, which in itself is a masterpiece. Sophie Smagay has all about his life, from boyhood on. We are all anxious to hear them.

After our business meeting, Anne Beniger read several chapters of “Jerny's Justice”, a story written by Ivan Cankar, and translated from Slovene to English by Louis Adamic. At first the members weren't very anxious for it, but then after it was started, they hated to have Anne quit. But our time was limited. Next meeting several more chapters will be read.

As usual, our play was given a thorough examination, and was rehearsed quite a few times. This play will be given for the Campaign Rally at the CSPS Hall on October 25th. Other Falcon features will be an accordion duet by Elsie Krek and Josephine Pluth; little Bobbie Krek has a specialty number.

All Falcons are requested to bring their uniforms to our meeting next Saturday morning. Several Falcons have outgrown theirs and we will have to make several transfers. Be

sure to be present promptly at 10 A. M. Saturday with your uniforms.

Several members have remarked that they liked this serial story. This week takes care of the last installment. Here it is:

THE MAGIC SPECTACLES

(Translated from the German)

Fritz, with all his might, tore off his own spectacles, threw them into a thousand splinters. The misery and suffering that he now saw stunned him. But a new fire blazed in his heart. He must not rest until all his comrades tore away their glasses. To hide what he had done from the guardians of the law, Fritz bound a black cloth about his eyes. The light hurt his eyes, he told them. The guardians of the law were satisfied.

In the evenings Fritz went out among his friends telling them what he had seen and calling upon them to tear off their glasses. Some were at last persuaded to take off their glasses. They were immediately won over to his side. These workers now went about with Fritz to speak to the other workers. Their numbers grew and increased until three quarters of the workers belonged to the League for the Abolition of Spectacles.

And one day the L. A. S. marched through the streets to the houses of the rich and the palace of the king. They broke into the houses, tore the spectacles from the eyes of the king and the wealthy and demanded their rights. The king was so scared that he began to run, and he ran and ran until he reached a country where all the people still wore glasses and peace and order still prevailed. The rich fought back, but were soon forced to recognize the power of the workers.

And now things began to be as they should be in the land. Those who worked got good wages. Those who were idle got nothing. The children and the old and the sick were cared for and no one got more or less than his share.

The land in which this story took place is in the East where the sun rises. But the light will fly to other lands. And when the people there once learn to see they will do as their brothers did. In the dark countries today, each must lend a hand, must tear off his own glasses and destroy them. He must report to his comrades what he has seen, must establish Leagues for the Abolition of spectacles all over, until they are so large and so strong that they can establish a free and a happy world.

Frances L. Rak.

ISSUES OF THE 1936 PRESIDENTIAL CAMPAIGN

(Continued from Page 6)

Workers must learn that fighting the big bosses on the picket line and then voting for them and their representatives on election day, is incoherence of the worst kind. They must learn to carry their daily struggle with them to the ballot box and register their protest on their ballots, the only legal weapon with which we can still get our just due.

Conscious workers must and will stick together. Others will get lost in the fog. (Continued next week)

continuously scab at the ballot box. Workers must learn that fighting the big bosses on the picket line and then voting for them and their representatives on election day, is incoherence of the worst kind. They must learn to carry their daily struggle with them to the ballot box and register their protest on their ballots, the only legal weapon with which we can still get our just due.

Conscious workers must and will stick together. Others will get lost in the fog. (Continued next week)

PARTY NITE OCT. 30

Chicago, Ill. “Be sure to attend the Social Study Club's Party, Friday, October 30,” reads a plunger handed to me the other day. There are going to be Tombola games with beautiful prize awards of valuable gifts and food baskets given away. There will be music, dancing, entertainment, refreshments and everything that it takes to make a fine evening's program. The members of our Social Study Club are working hard to make it a pleasant evening for all. Come out to the Slovene Labor Center and join us at our Party. The net proceeds of this affair will be contributed to the sustaining fund of Proletarac. The admission is free.—A Member.

FENCL'S RESTAVRACIJA IN KAVARNA

2609 So. Lawndale Ave. Chicago, Ill. Tel. Crawford 1352. Prietna in okusna domača jedila. Cene zmerno. Postreba točna.

Milwaukee Leader

Največji ameriški socialistični dnevnik. — Naročnina: \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za tri mesece. Naslov: 540 W. Juneau Ave. MILWAUKEE, WIS.

NAROČITE SI NAJNOVEJŠO KNJIGO

LOUIS ADAMIČA:

CRADLE OF LIFE

(ZIBEL ŽIVLJENJA)

CENA \$2.50

V zalogi imamo tudi sledeče Adamičeve knjige: LAUGHING IN THE JUNGLE... \$3.00 GRANDSONS... 2.50 DYNAMITE... 2.00

KNJIGARNA PROLETARCA 2301 So. Lawndale Ave., CHICAGO, ILL.

Pišite po cenik naše knjigarne!

BARETINCIC & SON

Tel. 1475 POGREBNI ZAVOD 424 Broad Street JOHNSTOWN, PA.

IS IT SOCIAL SECURITY?

By ALFRED BAKER LEWIS

The Democratic Party Platform, which has unquestionably drawn up with Roosevelt's approval and under his direction, takes a good deal of credit for the Social Security legislation. The unemployment insurance provisions of the Social Security Act depend on states enacting enabling legislation. Several states have enacted such legislation, including Massachusetts, whose law is fairly typical.

Under this legislation no one gets out of work payments until 1938. Then no one who is out of work in 1938 gets such payments; only those who have a job and lose it. If you wait until 1938, get a job for two months, for example, and lose it. Even then you would get no benefit. You have to wait first for a 4 week waiting period. Then you will not get out of work benefit unless you were employed by an employer who hired 8 or more people. If you had the proper employer, you will get benefits after the waiting period in the ratio of one week's benefit for each four weeks that you worked.

Relief A Joke
But there is a maximum number of weeks benefit in any one year, between 13 and 20, usually 16 weeks, depending on the particular state law. The amount of the benefit is half the full-time weekly wages, but no less than \$5 or more than \$15 a week. As security the thing is a joke.

The Federal Social Security Act does not provide for any contribution from the government, though state laws may provide for state contributions. Actually most of the state laws do not do so except for the cost of administration. The contributions are paid by employers in the form of a payroll tax. Such a tax will be added to the prices of products and paid by the consumer.

Besides that, the workers themselves contribute, so that workers will pay taxes both as consumers and as workers, for a very weakened brand of social security against unemployment which is not financed by any effective taxes on wealth at all.

The old age proposals of the social security law set up a cumbersome contributory system. Every expert in the country declared against a contributory old age system, but such a system was adopted. The worker pays up to 3% tax on payrolls and employers pay the same as soon as the act is fully operative.

Here again the workers pay entirely for their own security against old age. The effect of the law in redistributing the national income is nil. The method of financing the law is actually more reactionary than that adopted by Kaiser Wilhelm's government in Germany before

1900, when Germany first passed an old age pension law.

FDR's Relief Policy
On relief, the Roosevelt administration recognized relief of the unemployed as a national problem. In this respect its policy was genuinely progressive. The Federal government can tax wealth through levies on incomes, inheritances, profits, capital gains, etc., much more effectively than can the individual states. Only federal action can even up the burden of the depression by taking care of especially hard hit states and states where the average wealth and taxable capacity is low but the proportion of destitute is high.

Having taken this wise and necessary step in advance, however, the Roosevelt administration is busily retracing its steps backward. Its announced purpose is to turn back relief to the states except for drought relief, public works and the CCC camps. The Works Progress Administration which is taking care of about 2,750,000 will come to an end in 1937, shortly after election, and its subsequent status is in grave doubt.

Many of the states are totally unable effectively to take care of the additional burden already placed upon them. Tragic reports from both New York and Illinois tell of relief at the rate of 10c and 12c per day per person for food, with no arrangements in many cases for rent and clothing and in some cases not even for fuel.

In The Future
Meantime, the President has issued a promise that there will be no additional taxes. This means inevitably less adequate relief for the un-

employed or else a continuation of drastically unbalanced budgets. The good credit of the United States and the gigantic wealth of our country is such that an unbalanced budget for another year or two is nothing seriously to worry about.

But in the long run unbalanced budgets inevitably mean inflation with a vast increase in the cost of living. Experience shows that whenever prices go up wages go up too, but the wages go up not so fast and not so far, and small salaries go up even more slowly. The only persons who definitely gain from inflation are the owners of stocks in corporations, especially where the corporation has a heavy proportion of bonds in its capitalization which can be paid off in cheap dollars. Bond holders, insurance policy holders and owners of savings bank accounts are definitely great sufferers from inflation, more so even than the wage and salary earners.

Clearly President Roosevelt is playing politics at the expense of hunger in promising no new taxes if he means to keep his promise, or else he is planning a "dangerous continuation of the policy of unbalanced budgets, which can only lead to suffering for the workers and those who have saved on a small scale.

PEOPLES FRONT

"An effective action is possible only when all progressive groups, sinking their special political viewpoints and interests, unite and act together. The German collapse and the French victory speak better than argument."—Albert Einstein, world-famous scientist.

THE CAMPAIGN ISSUE

President Roosevelt is quite right when he declares that Communism is not an issue between him and Governor Landon. No matter which of the two is elected, Communism will not be established in these United States. As for issues, there is not nearly so much difference between Roosevelt and Landon as there was between Hoover and the Roosevelt of 1932; both candidates stand for the same fundamentals.

If the big guns of Capitalism, who are now booming for Landon, viewed the Roosevelt objective in any but the shortest possible range of vision they would be his most ardent supporters. For the president is no less determined than his opponent that the private profit system shall survive, and much more intelligent in his plans for its salvation.

Roosevelt at least knows that the private profit racket is doomed if free competition continues. He knows that some concessions have to be given to the nation's unemployed. He knows that unless adjustments are made by law they are likely to be made in the hot fires of revolt. Landon, on the contrary, appears to believe that it is possible for the owners of this nation to be given a free hand and that the time has come to go back to unrestricted individualism.

The issues in this campaign are not between Landon and Roosevelt at all. They are between both major candidates and that section of the American people which stands opposed to the private profit racket. The latter will have neither of the two candidates because they don't want Capitalism to be saved.

Workers who reject economic slavery, whether it be regulated or unregulated by law, will cast straight Socialist ballots. They will continue their demand that the nation's resources shall be owned by the nation and exploited to the limit for public welfare instead of for dividends. They will scorn the Landon pledge of a job in the service of some profiteer and they will have done with the Roosevelt yoke of servitude under WPA existence wages.

This is a rich nation. Shall it belong to the people or shall it belong to the few who now own it? On that question Roosevelt and Landon are as one. And that question is the issue on which Socialists stand.

—The Reading Labor Advocate.

THOMAS MEETING IN CHICAGO FRIDAY

Chicago, Ill. Norman Thomas, Socialist candidate for president will speak Friday, October 16, at the Eighth Street Theater, located at 8th St. and Wabash Ave. The meeting is being sponsored by the Socialist

NORMAN THOMAS

Party of Cook County. Admission tickets are 25c in advance and 35c at the door. Reserved seats are 45c. Tickets are available from members of branch No. 1 and at the office of Proletarec. Bring your friends along to hear Thomas Friday night.

SUNDAY, OCTOBER 25th WILL BE OUR CAMPAIGN PROGRAM

Chicago, Ill. Have you reserved Sunday, October 25? If not, do it right away and be sure to attend our Campaign Rally and Program at the CSPS Hall. We are going to have one of the best programs that afternoon that our branch has ever given. Ethin Kristan will be our principal speaker, outlining the political issues of this presidential campaign. The Red Falcons will present several numbers; among them a recitation, piano duet and a short skit "The New Deal". Sava songsters will exhibit their talents by singing the In-

VOTE SOCIALIST!

"I don't believe that it is 'Roosevelt or Reaction.' Anyone who votes for either Roosevelt, Landon or Lemke will be voting FOR reaction."—Lewis Cohen, editor of the University of Louisville, Ky., "Cardinal."

ISSUES OF THE 1936 PRESIDENTIAL CAMPAIGN

By DONALD J. LOTRICH

(Continued from last week)

DEPRESSIONS

We are so affected by the changing business cycle and so many horrid things are blamed on the pendulum of time that the so-called low ebb of the system, periods better known to us as depressions, therefore, be considered a major issue of the 1936 national campaign. Naturally, we are concerned to alleviate the suffering caused by so-called depressions, which, according to the highest authority of the capitalist system are another necessary evil of the system and which will always come to us, at frequent intervals. Why, just this past week Mr. Sloan of General Motors, one of the largest industrial organizations, speaking to a national force of Oldsmobile distributors predicted the next depression in a couple of years. Still worse, he emphasized that the next depression would be more severe than the present.

In the next depressions millions more will be unemployed. Suicides will mount by the thousands. Killings

too, will take place. It may be a grip and a struggle between reaction and progress; between the dark forces and democracy. It may mean the end of our liberty and freedom. It may mean fascism.

Now, when "big shots" like Sloan predict such bad times what may we really expect?

Depressions are used by the capitalists as a period of liquidation. A period in which they are able, by artificial methods, to dispose of their surplus stocks. These surpluses, you will understand, are accumulated by their speed-up systems. Because they fail to pay their workers sufficient wages with which to repurchase them. In the process of liquidation millions are laid off from work, because they were too industrious and produced too much wealth for the masters. In the same process of liquidation millions more are milled down into dust. In general, the whole standard of living takes a nose dive and the people no longer live like humans but even worse than animals. It was no news to have people sleep out in the cold winter and freeze. It was nothing for them to go hungry for days and to even pick up refuse from ash cans to keep what little life they still possessed. Dog food became a luxury to thousands.

Millions lost all their energy and with it all their ambition. They became just like dead-wood with motion. Little ability to do or to think was left in them. And America just counted them, by the millions, just like cattle. Actually 24 million were on relief in the abyss of the depression.

Depressions with all their attendant deaths, sicknesses and evils are a part of the capitalist systems. Mr. Roosevelt and Mr. Landon being candidates of the capitalists don't intend to change the system any. They have nothing definite in their platforms to do away with depressions. As spokesmen for their capitalist bosses they only promise to alleviate the suffering, as much as they can, which is caused by the depressions. They recognize, as do their bosses, that they must have depressions. Neither of them have the "intestinal fortitude" to speak out a program to do away with depressions. Well they know that to do away with depressions means to do away with the robbing capitalist system. But they don't intend to do that. They do not deserve the votes of the workers, therefore. They are assured of the votes of the rich and the middle-classes, because the rich want and need depressions. Workers should

vote against depressions. They can do that by voting for Norman Thomas who is pledged to a program of liquidating the capitalist system which breeds and causes depressions. Only the Socialist candidates stand and speak out clearly against the system. Only the Socialist candidates stress the need of supplanting capitalism with a new and modern social and economic system of cooperative commonwealths to enable the workers to earn sufficiently to buy back the goods and commodities they produce.

Class Interests

Big business never votes for Socialists or Communists. They never vote for representatives of the working class. In-labor disputes the rich are always united against us. Not once do they forget their places. The workers, on the other hand most always vote for representatives of the rich. Roosevelt and Landon and the rest of the republican and democratic candidates are the representatives of the rich ruling classes. The workers elect them. These boys have a just right, therefore, to perform so unfaithfully as they do for, isn't the vote a permit and a right to go ahead? That's just what it is; a mandate to legislate against the interests of the workers; to browbeat, persecute, cajole and rob the workers; to use the militia in strikes against the workers; to continue lynchings; to steal and rob from public tills; to lie and slander against the workers; in short, to use every available means, methods, tricks, ideas and performance to befuddle, fool, bluff scare and threaten the workers into voting and doing things against the interests of the workers. The rich

(Continued on Page 5)

Thomas-Nelson-Hoan Radio Broadcasts

The Socialist Party will have three more national broadcasts before the end of the campaign. The schedule is: Tuesday, October 20, from 7:15 to 7:30 p. m., Eastern Standard Time, Norman Thomas. Sunday, Nov. 1, from 3 to 3:15 p. m., George A. Nelson and Dan W. Hoan. From 4 to 4:45 p. m., of the same date, Norman Thomas.

All three broadcasts will be carried over the basic Blue network of the National Broadcasting Co. Request your local radio station to carry them.

Josko Oven Speaks in West Allis Sunday

West Allis, Wis. On Sunday, October 16, branch 180 JSF will sponsor a mass-meeting at the Labor Hall. The speakers will be Josko Oven from Chicago, Paul Gauer, candidate for congress and Allen Busby, candidate for state senator, both of Milwaukee. Every member is urged to help swell the attendance. This is a presidential campaign year and that means work. We can contribute our share to the Socialist Party campaign by getting a large crowd out for our meeting this coming Sunday. Let's do it! Bring your friends! The admission is free.—J. K.

A JUST WAR?

By MARK TWAIN

There has never been a just one, never an honorable one—on the part of the instigator of the war. I can see a million years ahead, and this rule will never change in so many as half a dozen instances.

The loud little handful—as usual—will shout for the war. The pulpit will, warily and cautiously, object—at first; the great, big, dull bulk of the nation will rub its sleepy eyes and try to make out why there should be a war.

Then the handful will shout louder. A few fair men on the other side will argue and reason against the war with speech and pen, and at first will have a hearing and be applauded; but this will not last long.

Before long you will see this curious thing: the speakers stoned from the platform and free speech strangled by hordes of furious men.

Next the statesmen will invent cheap lies, putting the blame upon the nation that is attacked, and every man will be glad of those conscience-soothing fables, and will diligently study them, and refuse to examine any refutations of them; and thus he will by and by convince himself that the war is just, and will thank God for the better sleep he enjoys after this process of grotesque self-deception.—From the Mysterious Stranger.

NEW LAMPS FOR OLD!

Where Things Still Happen

Now that our farmers are wallowing in wealth once more, and all the unemployed have gone back to work, and business has sufficiently recovered to sass back to the President, and the campaign is about as exciting as life on a windjammer in a calm sea, and the doughboys have got their bonus and are so busy spending it that they hardly can be expected to ask for more until the next session of Congress, let's go to places where things are still happening, and first among them in Spain.

According to data collected from such reliable sources as the American press, all the nuns and priests have been murdered at least once and some twice. Also, so many churches have been burned down that the government of Anarchists, Socialists and Syndicalists is seriously considering the advisability of building new churches so as not to run out of conflagrations.

The rebel army of General Tabasco, which approached Madrid from

the north within 40 miles day before yesterday, passed through it three weeks ago, passing the rebel army of General Carrambo, which according to more reliable reports, was only 23 miles south of Madrid last Saturday, and 235 miles north of it week before last. The reason why the two rebel armies did not unite in Madrid and stay there is, we are reliably informed, because they were going so fast that they were through the big town before they knew what it was, and also because the stop lights weren't working. If the present progress of these two armies continues at the rate of the last month, the southern army will be in the vicinity of Spitzbergen in about three weeks, while the northern army should be close to Capetown by the end of this month.

England has decided to remain strictly neutral in the Spanish affair. It cares nothing who licks the loyalists—Moors, Fascists or clericals—so long as Mussolini and Hitler refrain from doing anything more serious than furnishing the rebels with money, food, clothing, munitions and military advisors.

The left government of France is giving the left government of Spain its full moral support. How many opponents of the left Spanish government that much moral support has killed up to now our otherwise well-informed and highly reliable informants say not.

The still more leftist government of Stalin, on the other hand, has already shot quit a number of aid revolutionists, caught in the act of advising intervention on behalf of the Spanish interventionists still left.

—The American Guardian.

Charles Pogorelec on Campaign Tour for JSF

Charles Pogorelec, executive secretary of JSF left on an extensive campaign tour. His first stop was in the state of New York where he addressed meetings held in Gowanda and Little Falls. On Tuesday, October 20, he will speak in Forest City, Pa. Other vicinities in the anthracite district that he will visit are Scranton, Luzerne, Nanticoke and Wilkes-Barre. On Sunday, October 25, he will speak in Johnstown, Pa. Meetings have also been arranged for Imperial, October 28; Burgettstown, October 29; Moon Run, October 31; and Strabane, November 1. For eastern Ohio, the Bridgeport district he is scheduled for November 4, 5 and 6. He will wind up his tour in Barberton, Ohio, on the 7, 8 and 9, of November. Watch for further details.

NOTE

More English reports and Articles on Page 5.